יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 130 | Łódź, Wtorek, 5 czerwca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, כב סיון תרצ״ד | № 130

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די „נארא" ווערט פינאנסירט

מיט גרויסע געלד=מיטלען דורך דער נאצ.=סאציאליסטישער פארטיי אין דייטשלאנד

וו א ר ש א, 4 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

אונזער קארעספאנדענט אין ווארשא, האט היינט געהאט א שמועס מיט אנ'צנדעקישען זשור-נאליסט, וועלכער איז א הויפט-מיטארבייטער פון אנ'איינפלוסרייכע ענדעקישע צייטונג אין ווארשא.

דער דאזיגער זשורנאליסט איז א שארפער בעננער פון די כוליגאנישע מעטאדען פון די „נא-רא"-לייט".

דער שמועס איז אויך געפיהרט געווארען וועגען דער „נארא", וועלכע טעראריזירט בסדר די יודישע בעפעלקערונג אין ווארשא, דורך גאסען-בעשלעגען.

דער זשורנאליסט האט אונזער קארעספאנ-דענט געגעבען פאלגענדע אינפארמאציעס וועגען דער „נארא"-ארגאניזאציע:

די „נארא"-ארגאניזאציע ווערט אונטערשטיצט מיט גרויסע געלד=מיטלען פון דייטשלאנד, נישט פון דער דייטשער היטלעריסטישער רעגירונג, נאר פון דער אויסערן-אפטיילונג ביי דער נאציאנאל=סאציאליסטישער פארטיי. די דאזיגע אקציע ווערט אנגעפיהרט דורכ'ן טרויעריג-בעריהמטען ראָ-זענבערג.

דאס געלד איז בעשטימט אויף פאלגענדע צוועקען: 1) צו צפעגען נייע „נארא"-לאקאלען אין די פערשידענסטע ערטער. 2) צו דעקען די גרויסע דעפיציטען פון דער „שטאפעטא", וואס ווערט אין א זעהר גרויסע צאהל פערטיילט אומזיסט, און 3) צו צאהלען די מיטגלידער פון „נארא" צו 5 זל. א טאג פאר זייערע כוליגאנישע ארבייטען.

די געלד=אויסצאהלונגען ווערט געגעבען אין דער פארם פון ארבייטסלאזע אונטערשטיצונג. די מיטגלידער פון „נארא" רעקרוטירען זיך ס'רוב פון טונקעלע עלעמענטען, וועלכע האבען שוין אויך אנגעהערט צו אנדערע ריכטונגען און זענען דא מהער איבערגעלאפען, ווייל זיי האבען דא מעג-ליכקייטען אויסצואיבען זייערע נידריגסטע אינ=סטינקטען.

די ענדעקישע ארגאניזאציע איז ווייט נישט צופרידען פון דער „נארא". וועלכע שטעלט אין שאטען, דורך זייערע כוליגאנישע שטיק די ענדע-קישע פיהרערס.

א חוץ דעם גלאריפיצירען די „נארא"-לייט דעם דייטשען היטלעריזם און די ענדעקעס נישט.

אלס בעווייז פון דער נאהענטקייט וואס עס הערשט צווישען דער „נארא" און דעם דייטשען היטלעריזם קען דינען דער פאקט, וואס די „נארא" נעמט שוין איצט אן שריט אויסצווירקען אנ'=אוידיענץ ביים היטלעריסטישען מיניסטער געבעלס, וועלכער האלט ביים קומען קיין ווארשא, כדי איהם אפצוגעבען א בעריכט פון דער „נארא"-טעט=טיגקייט אין ווארשא.

פראנצויזישע, ענגלישע און דייטשע פרעסע וועגען קאמפראמיס אין ענין סאאר-געביט

פ א ר י ז, 4. (ספ. טעל.)

די גאנצע פרעסע בריגגט אויספיהרליך דעם פערעפענטליכטען בעריכט וועגען די פערארדנונגען, וואס זענען ארויסגעגעבען געווארען בנוגע דעם פלעביסציט אין סאאר-געביט.

„פטי פאריזיען" שטעלט פעסט אז די פערארד-נונג איז א רעזולטאט פון די פראנצויזיש-דייטשע אונטערהאנדלונגען און ענטהאלט גאראנטיעס פון אדורכפיהרען דעם פלעביסציט נישט איינזייטיג. דער געשלאסענער אפמאך וועט פערשטארקען דעם אנ-זעהען פון דער פעלקער-ליגע.

„עכא דע פארי" זאגט זיך ארויס קריטיש וועגען דעם אפמאך. אנווייזענדיג אז די מיטלען, וואס זענען פארגעלעגט געווארען דורך דער קאמי-סיע זענען נישט גענוג. די צייטונג שטרייכט אונטער אז מען דארף בעסער אפלייגען דעם טערמין פון פלעביסציט, כדי צו פערזיכערן די בעפעלקערונג פולשטענדיגע פרייהייט צו קענען אויסזאגען איהר ווילען.

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.)

„טיימס" רעדט ארום דעם אפמאך וואס ענט-האלט דעם קאמפראמיס אין דער פראגע וועגען סאאר-געביט, און שטעלט פעסט אז דער אפמאך האט א גרויסע בעדייטונג, עס איז אזוי ארום בעזיי-טיגט געווארען א זעהר שארפער קאנפליקט.

בערלין, 4. (ספ. טעל.)

די דייטשע פרעסע שרייבט מיט צופרידענהייט וועגען בעשטימטען טערמין פון פלעביסציט אין סאאר-געביט.

„דיפלאמאטישע פאליטישע קארעספאנדענץ" שטעלט פעסט אז די דאזיגע שטעלונג איז דער ער-שטער שריט צו בערוהיגען די געמיטער פון דער ארטיגער בעפעלקערונג.

„בערזען צייטונג" דריקט אויס די האפנונג, אז איצט שטעהט שוין גאר נישט אין וועג צוצוגרייטען און אדורכצופיהרען דעם פלעביסציט.

גענף, 4. (ספ. טעל.)

אין משך פון היינטיגען טאג האט דער פאר-זיצער פון דער קאמיסיע פון דער פעלקער-ליגע, פארן ענין סאאר-געביט בעקומען א בריף פון די אויסערן-מיניסטארען פון פראנקרייך און דייטש-לאנד מיט דער פעסטשטעלונג אז זיי בעשטעטיגען דעם אפמאך ווע'ן פלעביסציט אין סאאר-געביט.

אויף די אויסגאבען פון פלעביסציט, האבען פראנקרייך און דייטשלאנד אסיגנירט צו גיבן מיליאן פראנק און די פעלקער-ליגע קאמיסיע האט אויך אַ-סיגנירט א מיליאן פראנק.

Wszystkim, którzy oddali hołd Zwłokom naszego kochanego męża, ojca i dziadka

B. P.

STANISŁAWA

JAROCIŃSKIEGO

tą drogą składa gorące podziękowanie

RODZINA.

Dr.

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראָזי-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

אוירען, נאז און האלז

קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 11—2 און פון 5—8 אוונט.

זונטאג איז אויף א טראגישען אופן אומגעקומען

ח' מאיר שפערעק

לאנגיעהריגער מיטגליד פון טראנספארט-ארבייטער-פעראיין.

מיר רופען די ארבייטערשאפט אנטייל צו נעהמען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר פון בית עולם היינט, 3 א זייגער נאכמיטאג.

די פערוואלטונג

פון טראנספארט=ארבייטער=פעראיין

Szkoła Zrzeszeniowa

p. n. „ANUKA i WYCHOWANIE"

przy ul. Piłsudskiego 62

אין דער שול וועלען אנגעווענדעט ווערען די נייעסטע פעדאגאגישע און מעטאדישע דערגרייכונגען. אויסער די אלגע-מיינע לימודים אין די ראהמען פון רעגירונגס-פראגראם, וועלען אויך געלערענט ווערען יודאיסטיק און פרעמדע שפראכען.

ביי דער שול וועט געעפענט ווערען: א מוסטערהאפטע פרעבעל-שול און א פסיכאלאגיש-פעדאגאגישע בעראטונגס=ביוראַ (צו בעקומען עצות וועגען קינדער-ערציהונג)

איינשרייבונגען נעהמט מען אן די צייטווייליגע קאנצעלאריע וואול-טשאנסקא 10, ה. 15, יעדען טאג פון 10—2 און פון 4—7 נאכמ.

צום פארשטעהענדען וויזיט פון מיניסטער געבעלס אין ווארשא

ווארשא, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, אז דער דייטש־היטלעריסטישער פראפאגאנדע מיניסטער געבעלס קומט קיין ווארשא, איז אין די יודישע פאליטישע קרייזען בעשלאסען געווארען צו שיקען א דעלעגאציע צום אינערן־מיניסטער פיעראצקי.

אין דער דעלעגאציע זאלען זיך בעטייליגען פער־ טרעטער פון אלע יודישע פארטייען.

דער צוועק פון דער דעלעגאציע איז זיך צו בעמיהען ביים מיניסטער ער זאל אויסווירקען אויף א דיפלאמאטישען אופן אז געבעלס זאל נישט קו־ מען קיין פוילען ווייל דער דאזיגער וויזיט איז א בעליידיגונג פאר די 3 און האלבען מיליאן יודען וואס וואוינען אין פוילען, און עס קאן ארויסרופען אומאנגענעהמע ווירקונגען.

אינטערווענץ פון מין. סיימאן

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.)

לויט ווי „טיימס" איז מודיע איז סיימאנס אינ־ טערווענץ איין געגנף ביי די אויסערן־מיניסטאריען פון טערקיי, גריכענלאנד און בולגאריע אז זיי זאלען איצט ליקווידירען דעם קאנפליקט וועגען דימיליטא־ ריזירען די דארדאנעלען און די גרעניצען צווישען טערקיי, בולגאריע און גריכענלאנד, האט געהאט ערפאלג.

ווי „טיימס" דערוויסט זיך האט טערקיי מסכים געווען נישט צו בעריהרען די פראגע וועגען די דעמיליטאריזירטע שטחים.

פערשארפטער קריזיס אויף דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ

גענף, 4 (ספ. טעל.)

דאס פרעזידיום פון דער ענטוואפנונגס־קאנ־ פערענץ האט זיך נעכטען פערזאמעלט אויף א פערטרויליכער זיצונג, כדי צו בעטראכטען די סי־ טואציע, וואס האט זיך געשאפען נאך דער בע־ ראטונג פון דער הויפט־קאמיסיע און האט פארמו־ לירט די פארשלאגען בנוגע דעם ווייטערדיגען גורל פון דער קאנפערענץ.

די דיסקוסיע וואס האט געדויערט העכער 4 שעה האט נישט געבראכט קיין שום אויפקלע־ רונג פון דער סיטואציע און די זיצונג איז אפגע־ לעגט געווארען אויף מארגען.

אין סאאר־געביט

סאארבריקען, 4. (ספ. טעל.)

פאליציי האט ארעסטירט דריי פערזאן, וועלכע ווערען בעשולדיגט אז זיי האבען איבערגעפיהרט קיין דייטשלאנד דעם מינכענער דאקטאר שילע, וועל־ כער האט פערבראכט אין סאארגעביט אלס עמי־ גראנט, און דער וואוינונג פון די ארעסטירטע האט מען געפינען א סך מאטעריאל, וואס בעווייזען אז די ארעסטירטע האבען געדינט אין דייטשער געהיים פאליציי.

פראפ. שמידט און אושאקאוו אדורכגעפאהרען ווארשא

ווארשא, 4 (טעלעפאניש)

נעכטען 9,15 פריה איז אנגעקומען קיין ווארשא מיטן פאריזער צוג, וואס פאהרט קיין מאסקווע דער אנפיהרער פון דער בעריהמטער טשעליוסקין עקספעדיציע פראפ. שמידט און דער אנפיהרער פון דער רעטונגס־עקספעדיציע, דער לופט־פליהער אושאקאוו.

אויפן באהן־הויף האבען די געסט אפגע־ ווארט די מיטגלידער פון דער סאוויעטישער אמ־ באסאדע מיטן אמבאסאדאר דאווטיאן בראש. אויך פארשטעהער פון דער פאלאר־קאמיטעט אין ווארשא און פרעסע פארשטעהער.

ווען פראפ. שמידט און אושאקאוו זענען ארויס פון וואגאן האבען די קינדער פון די בע־ אמטע פון דער סאוויעטישע אמבאסאדע דערלאנגט די געסט בלומען.

אין א געשפרעך מיט די פרעסע פארשטעה־ ער האט פראפ. שמידט ערקלעהרט: „דאס וואס מיר האבען אדורכגעפיהרט אין ארקטיק קאן מען אין איינציגע ווערטער נישט אנצייכענען. דאס קא־ לאסאלע וויסענשאפטליכע מאטעריאל און די מאסע ערפאהרונגען, וואס מיר האבען דערגרייכט אין משך פון די איינציגע חדשים, וואס מיר האבען פער־ בראכט אין ארקטישע לענדער מוזען דורך מיר און דורך אנדערע ספעציאליסטען אונטערזוכט ווערען, איך קאן נאר זאגען דאס, אז אונזער עקספעדיציע נישט קוקענדיג אויף דעם טראגישען פערלויף, האט אויסגעפיהרט א גרויסען איבערבריך אינם מענש־ ליכען וויסען וועגען די צפון־לענדער. אויב עס געהט וועגען ערווערבען דעם ארקטיק, איז דאס נאך צופריה, נאר דער פארשריט פון דער סאוויע־ טישער טעכניק בעווייזען, אז מען וועט אויך לע־ זען די דאזיגע אויפגאבע. קודם כל מוז מען אר־ בייטען, אז די לופטפליהעריי און ראדיא זאלען קאנען בעזיגען אלע שוועריגקייטען און סכנות. איבריגענס האבען מיר געהאט די מעגליכקייטען זיך איבערצוצייגען אין דעם אין משך פון דער צייט, וואס מיר זענען געזעסען אויף דעם געשפאל־ טענעם אייז, איז עס נישט אפצושאצען דאס וואס עס האט אונז געגעבען ראדיא און די לופט־ פליהעריי.

נאכאמאל אהין צו פאהרען איז איצט נישט מעגליך, דערווייל דארף איך אפרוהען און נאכ־ דעם דארף מען סארטירען און זיך אריענטירען אין די קאלאסאלע מאטעריאלען, וואס מיר האבען געבראכט.

איך זאג מיך אבער נישט אפ פון ווייטער־ דיגע רייזען אהין. דאס ערגאבערען דעם ארקטיק איז מיין לעבענס אויפגאבע און איך וועל מיך ווייטער ווידמען דער פראגע.

אין דער הייאהריגער פאלאר־עקספעדיציע וועט זיך פראפ. שמידט נישט בעטייליגען. איהם וועט פערטרעטען זיין געהילף אושאקאוו.

9,40 זענען די געסט אפגעפאהרען קיין מאסקווע.

די רייזע פון פערסישען שאך

וויען, 4. (ספ. טעל־)

פון אנקארא איז מען מודיע אז דער פערסי־ שער שאך וועט פארלאזען טעהעראן און פארט קיין אנקארא. דעם שאך בעגלייט א גרויסע סוויטע. נאכן וויזיט אין טערקיי וועט דער שאך אויך פאה־ רען קיין אייראפע.

הכנות צו דער ים־קאנפערענץ

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.)

ווי עס גיבען איבער די צייטונגען, קומען כסדר פאר אונטערהאנדלונגען צווישען ענגלאנד, אמעריקא, יאפאן, פראנקרייך און איטאליען, וועגען דער קאנפערענץ וועגען ים־עניינים, וואס דארף פארקומען אין הערבסט. עס האנדעלט זיך איצט וועגען בעשטימען אן ארט פאר דער קאנפערענץ, דער פראיעקט אז די קאנפערענץ זאל פארקומען אין לאנדאן ווערט גינסטיג אויפגענומען דורך יאפאן און אמעריקא. ענגלאנד איז אויך גרייט צו נעהמען אויף זיך די ראלע פון ווירטשאפטלער, עס איז נישט קיין ספק, אז פראנקרייך און איטאליען וועלען אויך דערויף מסכים זיין, מען קאן שוין דעריבער זיין זיכער, אז די קאנפערענץ וועט פארקומען אין לאנדאן.

אינטערנ. ארבייט־קאנפערענץ

גענף, 4. (ספ. טעל.)

מאנטאג הויבט זיך אן די אינטערנאציאנאלע ארבייט־קאנפערענץ. די הויפט־פראגען וואס פיגור־ רירען אויפן טאג־ארדנונג זענען: 1) וועגען 40־ שעה'דיגע ארבייט־וואך; 2) די פראגע וועגען פער־ זיכערען פון ארבייטסלאזיגקייט, און פעשטשטעלען פארמען פון הילף פאר ארבייטסלאזע, 3) וועגען אינטערנאציאנאלע עפענטליכע ארבייטען.

צווישען די הויפט־דעבאטען איז אויך אנגע־ צייכענט די פראגע וועגען אלגעמיינעם ווירטשאפט־ ליכע וועלט־קריזיס. די קאנפערענץ וועט דויערן דריי וואכען.

ווי אזוי איז אומגעקומען מאיר שפרעק

א שוידערליכע טראגעדיע וואס האט זיך אפגעשפילט אין ווישניאווא־גורא

(2) דאס אינפארמאציע ־ ביורא „פאלפרעס" טיילט מיט:

אין ווישניאווא גורא. לעם אנדזשעיאוו, האט זיך זונטאג ביינאכט אפגעשפילט אן אויסערגעוועהנ־ ליכע טראגעדיע. שבת ביינאכט איז געקומען קיין ווישניאווא גורא צוזאמען מיט זיין ווייב אויף דער זומער־ וואוינונג דער 37־יעהריגער מאראן־מאיר שפרעק וועלכער וואוינט אין לאדז אויף בזשעזשינסקא 21, זונטאג ביינאכט איז שפרעק אין דער בעגלייט־ טונג פון א קאלעגע אוועק אין א רעסטאראן אין אנ־ דזשעיעוו, וואו די ביידע האבען זיך גוט אנגע־ טרונקען. פונ'ם רעסטאראן איז שפרעק ארויס פולשטענדיג שיכור, און אנגעהויבען אויפ'ן וועג צו סקאנדאלעווען און פערשעמען דורכגעהער. א פא־ ליציאנט האט איהם דעריבער אפגעפיהרט אויפן פאליציי־פאסטען אין ווישניאווא גורא, וואו עס איז איהם צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל און מ'האט איהם געוואלט פערהאלטען ביז ער וועט זיך אויסניכטערען. שפרעקס קאלעגע האט דאן צוגע־ זאגט אז ער וועט איהם אפפיהרען אהיים — האט מען איהם פריי געלאזט, און ער איז צוזאמען מיט זיין קאלעגע אוועק אהיים, וואו ער איז געשלא־ פען 3 שעה.

אז ער האט זיך אויפגעוועקט איז ער שוין גע־ ווען כמעט אינגאנצען ניכטער. דאס ווייב זיינס האט איהם פארגעווארפען וואס ער האט זיך אנגע־ שיכורט און דרך אגב איהם צוגעוויזען געטון אז ער האט זיך פאר זיין שכרות „אנפערדינט" א פאליציאישען פראטאקאל, ווייל ער האט געסקאנ־ דאלעוועט.

שפרעק האט זיך דערמיט שטארק איבערגע־ נומען און איז תיכף אוועק אויפן פאליציי־פאסטען, בעטען מ'זאל איהם מוחל זיין און פערניכטען דעם פראטאקאל. מ'האט איהם דערקלערט אז דאס איז אוממעגליך. אז זיין בעטען זיך האט נישט געהאלפען האט שפרעק בערוהיג ארויסגענומען פון טאש א מעסער און זיך אריינגעהאקט אין האלדז. ער האט זיך אינגאנצען בעגאסען מיט בלוט און איז אנידערגעפאלען אויף דער ערד א פערחלשטער מיטן מעסער אין דער ברוסט.

צום שווער־פערוואונדעטען האט מען תיכף א רויסגערופען דעם לאדזער דאקטאר ווינצבערג וועל־ כער ארדינירט אויף דער זומער־וואוינונג. טראץ אלע בעמיהונגען פונ'ם דאקטאר, איז שפרעק אין זיין אנוועזענהייט, נישט קומענדיג צו זיך, געשטאר־ בען, דער טויטער קערפער איז פערזיכערט געווארען אויפן ארט, ביזן אנקומען פון דער געריכטליכער אויספארשונגס־מאכט.

* * *

אונזערע מיטארבייטער זענען גלייך, נאכן בער־ קומען די דאזיגע ידיעה אוועקגעפאהרען קיין ווישניאווא גורא. כדי זיך צו דערוויסען געויע פרטים וועגען דעם דאזיגען טראגישען פאל.

אויפן ארט האבען מיר זיך דערוואוסט א צוויי־ טע ווערסיע:

אויפן ארט האבען מיר זיך דערוואוסט פאל־ גענדע פרטים:

אויף דער זומער־קאלאניע פון „טאז" געפינט זיך איצט די ערשטע גרופע יונגלעך און מיידלעך. לויט א פארשריפט פון דער לייטונג פון דער קאלא־ ניע האט מען געקענט בעזוכען די קינדער דאס ערשטע מאל ערשט דעם 10 יוני. די עלטערן פון די קינדער האבען וועגען דעם אינגאנצען נישט גע־ וואוסט און פיל פון זיי זענען געקומען זונטאג בע־ זוכען די קאלאניעס. פארמיטאג האט דער לייטער פון דער קאלאניע ה' עלבוים נאך צוגעלאזען א גרופע עלטערן. נאכמיטאג אבער האט ה' עלבוים, וועלכען „טאז" האט ערשט אן אנאפענגט פון ווארשא, זיך איבערגעזעצט אז ער וועט די גרופע עלטערן, וועלכע זענען געקומען בעזוכען זייערע קינדער בשום אופן נישט אריינלאזען אויפן הויף, די עלטערן האבען זיך אנגעהויבען אוואנטורעווען און פערלאנגט אז מ'זאל זיי שוין צולאזען, ווייל זיי האבען געמאכט קאסטען, צווישען דער גרופע איז אויך געווען א געוויסער יחזקאל סאלאמאנטשיק, וועלכער האט א קינד אויף דער קאלאניע צוזאמען מיט זיין פרייבד, דעם טרעגער מאיר שפריג, סוף.

כל־סוף האט זיך די גרופע אריינגעריסען אויפן הויף פון דער קאלאניע. דאס האט נישט געקענט אריבערטראגען דער לייטער ה' עלבוים, וועלכער האט גערופען די פאליציי, צוליב דעם וואס שפריג האט אמייסטען געלארעמט און געטומעלט האט דער פאליציאנט פערלאנגט פון איהם, צו בעצאה־ לען א שטראף־מאנדאט. שפריג האט נישט גע־ וואלט בעצאהלען און דער פאליציאנט האט איהם דעריבער מיטגענומען אויף דער פאליציי־וואך וואו מען האט געגעבן איהם צונויפגעשטעלט א פראטא־ קאל.

* * *

דעם טויטען קערפער פון שפריג'ן האט מען אפגעפיהרט אין לאדזער פראזעקטאריום וואו מ'האט איהם נעכטען געעפענט, די סעקציע האט געגעבן א־ רויסגעוויזען די סיבות פון שפריגס טויט, מיט דער לויה פערנעהמט זיך „חסד של אמת", שפריג איז געווען א מיטגליד פון טראנספארט א־ביוטער־פער־ איין, ער האט איבערגעלאזען א פרוי מיט צוויי קינדער.

* * *

אויפן טויט־שיין וואס איז ארויסגעגעבען גע־ ווארען און אונטערגעשריבען דורכן דאקטאר הור־ וויטש איז אנגעגעבען דער רעזולטאט פון דער סעק־ ציע או שפריגס טויט איז געקומען דורך זעלבסט־ מארד.

יודישער קאמעראל־טעאטער, אלעע 1־טער מאי 2.

גאסטשפילען פון די בעקאנטע סצענע־ און פילם־ארטיסטען

יאנאס טורקאוו — און — דיאנא בלומענפעלד

אומגעהויערער גרויסער דערפאלג! בראוואָ יאנאס טורקאוו און דיאנא בלומענפעלד
שוין לאנג האט מען אין לאדז נישט געזעהן אזא גלענצענדע אויפפיהרונג ווי נעכטען אין „קאמעראל"־
טעאטער „די סיבה", דער עולם איז אוועק פון דער פארשטעלונג בעגייסטערט.
היינט, דינסטאג, 9.30 אווענט, צום 6־טען מאל די שטארק אויסגענומענע פיעסע

„די סיבה"

סאציאלע דראמע אין 4 אקטען (6 בילדער) פון לעאנארד פראנק.

יודיש: יצחק טורקאוו. אינסצעניזאציע און רעזשי: יאנאס טורקאוו.
ס'נעמען אנטייל דער גאנצער אנסאמבל לויט א. ב.: בלומענפעלד דיאנא, ביאלקאוויטש ישראל, גינסבערג יעקב, וויינגאלד שלמה, טורקאוו יאנאס, טופמאן ישעיה, טופמאן מרים, לערער ראמע. קוזניעצאוו ליב. ארט. י. ביאלקאוויטש. איטפרעסאריא: ב. קאגנאס. אינספיציענט: ש. טופמאן
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

פאר גאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזיאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

כעמיש־באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז, פעטריקאווער 37.
פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א. א.

חברה עולי ארץ־ישראל
עס האט זיך געגרינדעט אן ארגא־ ניזאציע אויף קאאפעראטיווע יסודות, וואס האט די אויפגאבע צו פערלייכטערן דאס פאהרען קיין ארץ־ישראל. דאס זיץ־ארט איז נייע זאזשעווסקא 7, אין חדר „יסודי התורה"
מיטגלידער ווערען נאך אנגענומען זונטאג און מיטוואך פון 7—9 אווענד.

Dr. J. NEUMAN
כירורג און גינעקאלאג
(פרויען־ארצט)
נעהמט אן פון 11.30 ביז 1 בייטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.
זאבאדניא 57, טעל. 128-95

יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג
ביים 2־טען קליינהענדלער־ פעראיין, אלט־שטאט 10.
זונטאג, ד. 17/6, 3 נאכמיטאג צום ערשטען טערמין און 5 א זייגער צום 2־טען טערמין קומט פאר די
אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג
פון 2־טען קליינהענדלער־פעראיין מיט פאלגענדען טאג־ארדנונג: 1) וואהלען פון א פארזיצענדען; 2) טעטיגקייטס־בעריכט; 3) קאסע־בעריכט; 4) וואהלען פון א נייע פערוואלטונג מיט רעוויזיאנס ־ קאמיסיע; 5) פרייע פארשלאגען.
מיט אכטונג די פערוואלטונג.

די נייעסטע זומער־שיך
מאדעלען
ווי אויך פלעטשאנקעס
איז א רייכע אויסוואהל. בעקומט איהר נאר אין דער פירמע
A. Ogórek
ŁÓDŹ, ZAWADZKA 11.

פראטעסט-טאג אין ווארשא

געגען די עליה-בעגרענעצונג אין ארץ-ישראל

ווארשא, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

נעכטען מאנטאג, איז אין ווארשא פארגעקומען דער פראטעסט-טאג געגען די עליה-בעגרענעצונגען וואס די ענגלישע מאנדאטארען-מאכט האט איינגעפיהרט אין ארץ-ישראל.

אין א גאנצע רייהע ערטער זענען פארגעקומען מיטינגען אויף וועלכע עס זענען ארויסגעטרעטען רעדנער, וועלכע האבען גערעדט וועגען דער עולה וואס ווערט געטון יודען מיט די עליה גזרות און עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אין וועלכע עס ווערט צווישען אנד. געזאגט, אז די פאלקס-פערזאמלונג אפעלירט צום געוויסען פון דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט און ספעציעל פון'ם ענגלישען פאלק, זיי זאלען ערפילען די פייערליכע התחייבות וואס זיי האבען אויף זיך גענומען אום צוקעהרען דעם יודישען פאלק זיין לאנד און עפענען פריי די טויערען פון א״י פאר גאנצען יודישען פאלק און אומקעהרען דעם יודישען פאלק זיין לאנד.

די פאלקס-פערזאמלונג פאדערט אויף אלע יודישע פארטייען און ריכטונגען פאר׳טצוזעצען געמיינזאם די אונערמידליכע אנשטרענגונגען צו פערווירקליכען דעם טרוים פון דער יודישער געשיכטע און די האפנונג פון די יודישע רעליגיעזע גלויבונגען ווידער אויפצוריכטען דאס יודישע פאלק און ווידער אויפצובויען די יודישע מדינה אין א״י, די פאלקס-פערזאמלונג ערקלערט פייערליך אז דאס יודישע פאלק וועט נישט מיד ווערען אין דעם קאמף פאר זיין רעכט אויף ארץ ישראל.

די רעזאלוציע וועט איבערגעשיקט ווערען דער ענגלישער מאנדאטאר-מאכט און דעם פעלקער-בונד.

א זייגער פארנאכט האבען זיך אין גאנץ ווארשא פערמאכט אלע יודישע געשעפטען און געוועלבער אלס צייכען פון פראטעסט.

אויך די יודישע האנדווערקער האבען אין דער צייט געווארפען די ארבייט.

שפעטער האט זיך פארמירט א גרעסערע יודישע דעמאנסטראציע וועלכע האט זיך געלאזען צום ענגלישען קאנסולאט, וועלכער איז געווען שטארק בעוואכט.

פאליציי האט דארט פונאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען.

15000 יודען אריינגעקומען קיין א״י אין משך פון די לעצטע 5 חדשים

יודישע קאלאניסטען פאדערען בעזונדערע סערטיפיקאטען פאר זייערע קרובים

ירושלים, (יט״א. ארום פופצעהן טויזענד יודען זענען אריינגעקומען קיין ארץ-ישראל אין משך פון די לעצטע פינף מאנאטען, בין צום ערשטען יוני ווערט דא אנגעשאצט אין די קרייזען פון פערשידענע רעסארטען יודישע ע״ד-איגענטימער.

די „התאחדות האכרים בארץ ישראל" וואס רעפרעזענטירט די יודישע קאלאניסטען און איגענטימער פון פלאנטאציעס, איז נישט איינגאנצען צופרידען מיט דער איינטיילונג פון די ביי ערהאלטענע סערטיפיקאטען. זי פערלאנגט אז א טייל פון די דאזיגע סערטיפיקאטען זאל איצט אוועקגעגעבען ווערען פאר קרובים פון יודישע פרדסים-איגענטימער כדי די דאזיגע קרובים זאלען קענען קומען קיין ארץ-ישראל. דאס — טענה'ן די יודישע פלאנטאטארען — וועט לעזען די פראגע פון מאנגעל אין ארבייטס-הענט אויף די יודישע פעלדער און וועט אויך נישט צווינגען געוויסע יודען צו בעשעפטיגען אראבער.

די „התאחדות האכרים" האט שוין אנגעהויבען צו זאמלען אפליקאציעס וועגען סערטיפיקאטען אין אלע קאלאניעס פון אלע יודישע ערד-איגענטימער וואס האבען קרובים אין אויסלאנד און ווילען די אריבערברענגען קיין ארץ-ישראל צו זיך אויף ארבייט.

די „התאחדות האכרים" לייקענט אז זי פיהרט דירעקטע פערהאנדלונגען מיט דער א״י-רעגירונג וועגען צונעהמען א צאהל סערטיפיקאטען פון דער יודישער אגענץ און איבערגעבען זיי דירעקט דעם פערבאנד פון יודישע ערד-בעזיצער, דאגעגען האט זיך א דעלעגאציע פון דער „הסתדרות האכרים" געווענדעט אפיציעל צו דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ און צוגעטרעטען צו פערהאנדלונגען וועגען די פערלאנגטע אימיגראציאנס-סערטיפיקאטען.

12 טויזענט דייטשע יודען לעבען איצט אין ארץ-ישראל

ירושלים, (יט״א) 12 טויזענד יודישע פליטים פון דייטשלאנד לעבען איצט אין א״י לויט אנ'אפיציעלען בעריכט, וואס איז די טעג פערעפענטליכט געווארען דורך דער „הסתדרות עולי גרמניה".

נישט אלע אנגעקומענע דייטשע יודען זענען שוין איינגעארדנעט, אבער די „הסתדרות עולי גרמניה" בעמיהט זיך צו געפינען ארבייט פאר יעדען אנגעקומענעם, זי שטעהט אין פערבינדונג מיט די עקזיסטירענדע ארבייטס-ביוראען, און עס איז איהר געלונגען ביז איצט איינצוארדנען 1600 דייטשע יודען אויף פערשידענע ארבייטס-געביטען.

אין פתח תקוה ארבייטען איצט 400 דייטשע יודען אלס שווארצע טאג-ארבייטער. דריי הונדערט פאמיליעס וועלען אין דער נאהענטסטער צייט בעזעצט ווערען אין קערקוד. עס ווערט אויך געפלאנט צו בעזעצען א צאהל דייטשע יודען ביים חיפה'ער איינגוס און אויף דעם באדען פון וואדי-האווארית.

ביי דער „הסתדרות עולי גרמניה" איז טעטיג א ספעציעלע בעראטונגס-ביורא פאר די פליטים. 900 פערזאן זענען איינגעארדנעט געווארען אין ביידלעך. אין חיפה זענען אויסגעבויט געווארען 50 הייזער פאר אנגעקומענע יודען פון דייטשלאנד.

סוף פון דער מלחמה אין אראביען

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.)

פון דזשעדא איז מען מודיע אז צווישען אימאם פון תימן און איבן סאוד איז געשלאסען געווארען אנ'ענטגילטיגער שלום.

ארעסטירט אין ריגע דעם זשורנאליסט גערסאן

ריגא, 4 (יט״א טעלעגראפיש)

דא איז ארעסטירט געווארען דער זשורנאליסט גערסאן, דער ריגער קארעספאנדענט פון ווארשאווער „דאס ווארט" פאר געבען אנטי-לעטישע בעריכטען אין אויסלאנד און פאר בעליידיגען דעם פרעמיער-מיניסטער אולמאניס.

כינע פראטעסטירט

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.)

פון נאנקין איז מען מודיע אז דער כינעזישער אויסערן-מיניסטער האט פערעפענטליכט א פראטעסט געגען דער רעפובליק סאן-סאלוואדאר, וועלכער האט אנערקענט די מאנדזשוריער קייזעריי.

די רייזע פון מיניסטער בארטו

פאריז, 4. (ספ. טעל.)

„האוואס" אגענטור איז מודיע, אז מיניסטער בארטו וועט געבען א וויזיט דעם 20 יוני אין בוקארעשט, דעם 24 יוני וועט ער פאהרען קיין יוגאסלאוויען.

אמעריקאנער אמוניציע פאר יאפאן

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.)

רייטער-אגענטור איז מודיע אז אין משך פון צוויי חדשים ווערט דורכן פאנאמע-קאנאל אריבערגעפיהרט אמעריקאנער אמוניציע קיין יאפאן.

פעראָרדנונג די דייטשע זאלען זיך בענוצען מיט ערזאץ-סחורות, כדי נישט צו פערגרעסערן דעם אימפארט פון אויסלאנד

לאנדאן, 4 (יט״א טעלעגראפיש)

א קארעספאנדענט פון דייטשלאנד רעדט ארום אין „טיימס" די דייטשע פעראָרדנונגען, אז די בעפעלקערונג זאל זיך בעגנוגענען מיט ערזאץ-סחורות אנשטאט צו פערגרעסערן דעם אימפארט פון אויסלאנד.

דער „טיימס" שרייבט: אנגענומען אפילו אז ס'וועט זיך איינגעבען איינצורעדען דער דייטשער בעפעלקערונג, אז זי זאל זיך בעגנוגענען מיט ערזאץ-סחורות, כדי צו פערקלענערן דעם אימפארט, ווייסען מיר נישט וואס דארפען וועט נעגיסען דער דייטשער עקספארט, וועלכער איז דאך דער איינציגער קוואל פון וואלוטע. ס'איז נישט קיין ספק, אז ווען די דייטשע רעגירונג וואלט געענדערט איהר האלטונג בנוגע יודען, וואלט דאס זיכער מעהר געהאלפען דעם דייטשען עקספארט ווי די דערמאנטע פעראָרדנונגען.

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-גימנאזיום (Kategorja A)

מעדכען-גימנאזיום

און פריוואטע פאוושעכנע שולע

Marji Hochsteinowej

טעל. 214-27 23 וואָלטשאנסקא 23 טעל. 214-27

איינשרייבונגען אין די גימנאזיאל-קלאסען, ווי אויך אין די פאווזשעכנע שולע נעהמט אן דער סעקרעטאריאט טעגליך (חוץ שבת און יו״ט) פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6.

אמעריקאנער עקספעדיציע ענטדעקט שלמה המלכ'ס אוצרות אין עבר-הירדן

ירושלים, (יט״א). דער סוד פון שלמה המלך'ס אוצרות איז איצט ענטפלעקט געווארען, ווען אנ'אמעריקאנער וויסענשאפטליכע עקספעדיציע האט גאנץ צופעליג ענטדעקט סמנים פון ריזיגע קופער-גרובען און אייזען-גרובען, דרייסיג מייל פון ים המלח, אויף דער זייט פון עבר-הירדן, נישט ווייט פון אראבאה.

די עקספעדיציע בעשטעהט פון פארשטעהער פון דעם „היברו יוניאן" קאלעדוש פון סינסינעטי פון דעם „אמעריקאן קאלעדוש פאר אריענטאל דיסוירטש" און פון דעם „אמעריקאן קאנסיל או לערנער סאסייעטים", בראש פון דער עקספעדיציע שטעהט דער בעריהמטער ארכעאלאג דר. נעלסאן גליק, וואס האט אנגעפיהרט מיט די אויסגראבונגען ארום אראבאה.

די אמעריקאנער געלעהרטע האבען זיך שוין א לענגערע צייט אינטערעסירט מיט דעם פסוק פון דער ביבעל, וואס זאגט אויף ארץ-ישראל אז דאס איז „א לאנד, וואס איהרע שטיינער זענען אייזען און איהרע בערג ענטהאלטען קופער". (ארץ אשר אבניה ברזל"...) זיי האבען געזוכט א בעשטעטיגונג פאר דעם דאזיגען פסוק אין פערשידענע טיילען פון א״י און עבר-הירדן. און האבען עס איצט ענדליך ענטדעקט אין אראבאה.

די עקספעדיציע האט ארום אראבאה געפונען נישט בלויז דעם פלאץ פון וואנען מען פלעגט אין שלמה המלך'ס צייטען גראבען קופער, נאר זי האט אויך ענטדעקט די שמעלץ-פאבריקען, וואו מען פלעגט שמעלצען סיי קופער און סיי אייזען, די דאזיגע פאבריקען זענען נאך ביז איצט געבליבען טיילווייז פערשאטען אונטערן זאמד צווישען די הויכע בערג פון דער געגענד, עס זענען אויך דארט געבליבען רואינען פון די שווארצע פעררויכערטע אויווענס אין וועלכע מען פלעגט אויסשמעלצען דעם קופער.

אין דערזעלבער צייט האט די עקספעדיציע אויך אויסגעגראבען אין דעם געגענד פון אראבאה די רואינען פון גרויסע ארומגעצוימטע געביידעס, וואס זעהען אויס ווי א פעסטונג. די מיטגלידער פון דער עקספעדיציע גלויבען אז אין די דאזיגע געביידעס פלעגט שלמה המלך האלטען ארעסטירטע די פערברעכער פון אדום און מואב וועלכע פלעגען געשיקט ווערען אויף „קאטארזשנע" ארבייט אין די קופער-גרובען.

די אויסגעשמאלצענע אוצרות קופער פלעגט שלמה המלך ;קס ארט-רען אויף שיפען איבער אלע ים'ען און פלעגט פאר דעם קופער קריגען אלע אנדערע סחורה, וואס מען האט דאן בעדארפט, בעזונדערס די פראדוקטען פון אופיר און תרשיש. פון דעם קופער וואס מען האט אויסגעגראבען אין אראבאה. האט שלמה המלך, — לויט דער מיינונג פון די אמעריקאנער געלעהרטע, — אויך אויפגעבויט דעם בית המקדש.

וויכטיג פאר אלע!

לאמפען-פאבריק

א. ריידער

פילסודסקיעגא 66 (ווסכאדניא)

טעל. 167-64

נעהמט אן צו פערניקלען, פערזילבערן (פלאטערירען), אקסידירען און ז. וו. אלערליי זאכען פון הויזליכען געברויך (ווי לעפעל, גאפעל א. ז. וו.) ווי אויך פון טעכנישען געברויך. :::

! פרייזען צוגענגליך אויספיהרונג סאליד !

פאבריקס-לאגער:

פילסודסקיעגא 56, טעל. 167-64

בעפאר איהר פאהרט אויף ערהאלונג

קויפט איין די נייעסטע פערפומען, ערשטקלאסיגע פודערן טואלעט-זייפען, זאווי אלערארט מאדערנסטע קאסמעטיק צו פאבריקס-פרייזען אין דער בעקאנטער און רענאמירטער פערפומעריע

J. Drukier

5 ZAWADZKA 5

Telefon 175-92.

הורט און דעטייל!

רעיעלע און סאלידע בעהאנדלונג!

„נייער פאלקסבלאט"

און ווידעראמאל: מארקסיסטען און יודען

די וויסענשאפט אין דריטען רייך גייט בארג אראפ

ווען אין רוסלאנד איז אויסגעבראכען די אָקטאבער־רעוואלוציע, האבען די אוניווערזיטעט־פראפעסארען בעקומען אַן אָנווייזונג, זיי זאלען נישט צו פיל פערלאנגען פון די סטודענטען אויף די עקזאמענס.

די רעזולטאטען זענען געווען די געהעריגע. אויף די רוסישע אוניווערזיטעטען האט זיך אָנגעהויבען יענע עפאכע, וועלכע איז שוין איצט אינגאנצען פאריבער, — די עפאפעיע פון די פראפעסארען, וואס פלעגען טעראריזירט ווערען דורך די סטודענטען. די פראפעסארען פלעגען אויס מורא און כדי עס זאל זיין רוהיג, דורכלאזען אויף די עקזאמענס, אלע סטודענטען, אבי נאר נישט צו האבען קיין קלאפאטען און אומאנגענעהמליכקייטען.

די „נאציאנאלע רעוואלוציע" אין דייטשלאנד איז אויך געשטאנען אונטערן צייכען פון פערלייכטערטע עקזאמענס. די מאכט האט זיך קודם כל געפיהלט פערפליכטעט און דאנקבאר לגבי די סטודענטען פון די שטורם־אפטיילונגען פאר זייער אנגעשטרענגטער ארבייט לטובת דער „נאציאנאלער רעוואלוציע" (לייען: פאר פייניגען און מאלטערען יודען און מארקסיסטען) און אט די פערדינסטען לגבי דעם פאלק און דער רעוואלוציע האט מען מיט אן אפענער האנד בעלוינט, בעזונדערס אויפ'ן געביט פון די אוניווערזיטעט־שטודיומס.

די הערען סטודענטען פון די ס.־א. און ס.־ס. האבען נישט געדארפט בעלייגען די, אזוי יענע עקזאמענס. יעדער פערשטייט דאך, אז א סטודענט א העלד, וועלכער האט זיך געקאנט בעהמען דע־מיט, וואס ער האט צוקיילט און צושלאגען עט־ליכע מארקסיסטען אדער „יודישע שוויינע" האט דערמיט יעדענפאלס אין דריטען רייך פולקאם א־רויסגעוויזען זיינע קענטענישען און פעהיגקייטען און אלע אנדערע וויסענשאפטליכע לעגיטימאציעס זע־נען געווען אינגאנצען איבעריג.

איבעריגענס, האט מען פון די העכסטע ער־טער מעהר ווי אפט פערזיכערט, אז אין דריטען רייך גייט נישט אזוי וויט וועגען קענטענישען ווי וועגען כאראקטער. דערביי איז גענומען געווארען אין בעטראכט נאך אנ'אנדערער מאמענט: וועלכער פראפעסאר וואלט זיך דערוואגט צו פערטרייבען פון עקזאמען א סטודענט, וואס קומט צו גיין אין פולער קריגס־אויסריסטונג? זיכער זענען צווישען די סטודענטען פאראן אויך פרידליך געשטימטע עלעמענטען. אבער ווער קאן וויסען, צי דער, אדער יענער סטודענט געהערט צו זיי? און ווען א פיה־רער פון די ס.־א. האט אויף א פראגע פון פרא־פעסאר פון רעכט. אין וועלכער אינסטאנץ דארף מען דערלאנגען א רעקורס געגען דער אויסמעס־טונג פון לאקאל־שטייער, געענטפערט: „אין העכ־סטען מלוכה־טריבונאל", וועט איהם דער פרא־פעסאר נישט פערטרייבען, ווייל ווער האט עס לוסט זיך צו בעקענען נעהנטער מיט דעם קאנ־צענטראציאנס־לאגער?

מיר איז אויסגעקומען צו רעדען מיט פער־שידענע פראפעסארען וועגען די קענטענישען פון די נאצי־סטודענטען. די דערציילען זיך אן קאטאסטראפאלע אנעקדאטען. איך האב יאהרעלאנג א־ומגעוואנ־דערט איבער די דייטשע אוניווערזיטעטען. און איך האב אין משך פון די אלע וואנדערונגען נישט בע־געגענט קיין איין מעהר אָרעמע ווייניגער אינטעלי־גענטען סטודענט. די הערען היטלעראווצעס פלע־גען אדער אינגאנצען נישט קומען אויף די לעק־ציעס אין די סעמינארען, ווייל זיי האבען געהאט וויכטיגערע זאכען צו ערלעדיגען. און אויב זיי פלעגען שוין אמאל יא קומען, פלעגען זיי זיצען שטיל און נישט ארויסלאזען קיין פארע פון מויל, און אויב איינער פון די פלעגט שוין יא אמאל עפענען דאס מויל, פלעגט ער מיט זיינע בעמער־קונגען ארויסרופען די גרעסטע געלעכטערס.

אויף די דייטשע אוניווערזיטעטען פלעגען זיך אויסטיילען מיט דיעזער וויסען און אינטעליגענץ בלויז די מארקסיסטען און די יודען, ווידער אין די אוניווערזיטעטען פון די מערב־ און דרום־געגנ־טען די קאטאליקען.

ס'איז אינטערעסאנט, וואס די בעדינגונגען דאר־פען זיך איצט נישט געביטען, ווי דאס שטעלט פעסט אנ'עדות, וועלכען מען קאן נישט חושד זיין: דער פיהרער פון דער דייטשער סטודענטענשאפט ד"ר שטעבעל האט נישט לאנג צוריק ערקלערט:

„אויף די סעמינארען קאן מען געפינען בלויז יענע, וועלכע קאנען נישט זיין קיין מיטגלידער פון די סטודענטישע ארגאניזאציעס, אדער צוליב דייער אפשטאמונג, אדער צוליב זייערע פאליטישע איבערצייגונגען". איהר הערט? מיר האבען אלזא ווידער דאס אלטע בילד: נאר מארקסיסטען און יודען!

מען קאן זיך אפילו פארשטעלען, אז דער ה' שטעבעל איז פון דעם בילד נישט זעהר ענטציקט. און ער לערנט מיט די סטודענטען זיי זאלען זיך איינרעדען, אז אין דריטען רייך קאן מען מאכען א קאריערע באר אויפ'ן סמך פון די צייגנישען פון די ס.־א. מען דארף אויך עפעס קענען. די סטו־דענטען וואלטען געקאנט ענטפערן, אז דער וועהר־ספארט און אנדערע מלוכה־בעשעפטיגונגען ווי מאר־שירען, זינגען, שלאגען מארקסיסטען, פערפאלגען יודען בעהמען צו אזוי פיל צייט, אז אויף לערנען זיך בלייבט נישט גארנישט איבעריג. עס איז אומ־מעגליך אין איין צייט צו זיין געטריי דעם פיהרער און דעם דריטען רייך און זיין סטודענט.

עס זענען אמאל געווען אזוי גערופענע „ווערק סטודענטען", וועלכע פלעגען גלייכצייטיג אי שווער ארבייטען, אי שטודירען, אבער דאס זענען ווי־ער אמאל געווען מארקסיסטען, נאר אנדערע מענשען ווי די יונגע הערען פון ס.־א.

מען דארף אבער נישט בעהמען אזוי טראגיש די ווערטער פון ה"ר שטעבעל: די סטודענטען וועלען זיכער מאכען בעסערע קאריערעס מיט די־ערע צייגנישען פון די ס.־א. — אפטיילונגען, איידער מיט די אוניווערזיטעט־דיפלאמען. (טאג)

ליקווידאציע פון אמעראצעס אין סאוויעטען=פערבאנד

גרויסער וואוקס פון דער צאהל שילער און לעהרער

דער סאוויעטישער לעהרער, דער א. ג. קול־טור=ארבייטער האט אויפגעטון זעהר א גרויסע זאך, זיינע פערדינסטען זענען נאך גרעסער דער־פאר, ווייל איהם איז אויסגעקומען צו ארבייטען אין זעהר שווערע בעדינגונגען.

פאר דער רעוואלוציע האט די צאהל פון די איינוואוינער אין רוסלאנד, וועלכע האבען געקאנט לייענען און שרייבען („גראמאטנע" להיפך צו די „בעזגראמאטנע" – אנאלפאבעטען) בעטראפען 22,3 פראצענט. אין דעצעמבער 1919 איז ארויסגעגע־בען געווארען א דעקרעט אונטערגעשריבען פון לענינ'ען. אין דעקרעט איז געזאגט געווארען: כדי צו דערמעגליכען דער בעפעלקערונג פון דער רעפובליק אנטיילצונעהמען אין פאליטישען לעבען פון לאנד, האט דער ראט פון די פאלקס=קאמיסא־רען (סאוונארקאם) בעשלאסען: די גאנצע בעפעל־קערונג פון דער רעפובליק אין עלטער פון אכט ביז פופציג יאהר, וועלכע קאן נישט לייענען און שרייבען, איז מחויב זיך צו לערנען לייענען און שרייבען אין דער מוטער=שפראך אדער אין דער רוסישער שפראך לויט'ן פערלאנג.

אין גאנצען לאנד זענען ענטשטאנען די אזוי-גערופענע „ליקבעזען" (פונקטען צו ליקווידי־רען דעם אנאלפאבעטיזם) וועלכע האבען גענומען פיהרען אנ'ענערגישען קאמף געגען דער פינסטער־קייט. אין יאהר 1930 איז אין גאנצען פערבאנד איינגעפיהרט געווארען אבליגאטארישע צוואנגס=שול און דאס האט ענדגילטיג געמאכט א סוף צום אנאלפאבעטיזם, אזוי אז איצט איז אין סאוויע־טען-פערבאנד, לויט די אפיציעלע בעריכטען, פאק־טיש קיין אמעראצעס נישטא. אפילו אין קאלמיקיע איז פאראן נישט מעהר ווי צעהן פראצענט אנאל־פאבעטען, אין אנדערע טיילען פון פערבאנד דער־גייט די צאהל פון די, וואס קאנען לייענען און שרייבען, די פולע הונדערט פראצענט.

אויב מען זאל אפילו אראפנעהמען עפעס פון די אפיציעלע סאוויעטישע ציפערען, איז דאך די ארבייט, וואס איז אויף דעם געביט אויפגעטון געווארען, א ריזיגע. מען דארף זיך אפגעבען א דין וחשבון, אז פון די העכער הונדערט און זעכ־ציג מיליאן מענשען, וועלכע וואוינען אין סאוו־יעטען-פערבאנד, בעטרעפט די צאהל פון די, וועל־כע האבען ביז נאך גארנישט לאנג נישט געהאט אפילו קיין אייגענעם אלף=בית עטליכע און זעכציג מיליאן, העכער הונדערט און דרייסיג פעלקער האבען נישט געהאט קיין ביכער אין זייער שפראך, אין עטליכע און צוואנציג שפראכען זענען געווען בלויז עטליכע ביכער און דאס צומייסטענס פון רעליגיעזען אינהאלט. מען האט געמוזט שאפען א רייהע נייע אלף-בית'ען, נייע שריפטזוסטעמס, אויף די מזרח-געביטען איז דער קאמף געווען זעהר בע־שווערט כל זמן עס איז נישט איינגעפיהרט געווא־רען דער לאטיינישער אלף-בית אנשטאט דעם אראבישען.

אין אנהויב פון דער ערשטער פיאטילעטקע האבען זיך אין אלע שולען פון פערבאנד געלערנט 12 מיליאן קינדער. אין לעצטען יאהר האט זייער צאהל בעטראפען 24 מיל. אין דערזעלבער פרא־פארץ מעהר ווייניגער האט זיך פערגרעסערט די צאהל לעהרער. אין לעצטען יאהר פון דער צוויי־טער פיאטילעטקע דארף די צאהל שילער בעטרע־פען דרייסיג מיליאן. פערשטייט זיך, אז ענטשפרע־כענד דערצו וועט זיך פערגרעסערען די צאהל לעהרער. מען דארף אננעהמען, אז אויך די קוואַ־ליפיקאציעס פון די לעהרער וועלען זיך פערגרע־סערען. די מאסע לעהרער ווערט ביים איצטיגען מצב כאראקטעריזירט דורך דער סאוויעטישער פרעסע אין אזעלכע ווערטער, אונזער לעהרער איז אין זיין גרויסער מאסע זעהר יונג. אלטע לעהרער זענען פאראן ווייניג און זייערע קוואליפיקאציעס זענען נישט קיין הויכע. ווירקליכע פעדאגאגען איז פאראן נאר א קליינע צאהל און דאס נאר אין די גרויסע שטעט, נישט מעהר ווי א העלפט פון די לעהרער האבען א פראקטיק פון צעהן יאהר, און אויפן דארף איז זייער צאהל נישט מעהר ווי א דריטעל.

עס זענען פאראן נאך אנדערע גרויסע שווע־ריגקייטען ביי דער פעדאגאגישער ארבייט, דהיינו, דעם געוואלדיגען וואוקס פון דער צאהל שילער קאן מען נישט נאכיאגען מיט דער געהעריגער צאהל איינגעארדענטע געביידעס, מיט די נויטיגע מכשירים ביים לערנען א.א.וו.

די לעהרער אין סאוויעטען-פערבאנד גיבען זיך אפ א גענויען דין וחשבון וועגען די פעהלערן און בעמיהען זיך צו פערפולקאמענען זייערע קענ־טענישען דורך פערשידענע דערגאנצונגס קורסען א. א. וו. עס איז איבעריג צו זאגען, אז אויפן געביט פון פאלקסבילדונג איז אין לאנד פאראן נאך אהן א שיעור אויפצוטון און אז די מאכט לייגט די גרעסטע אויפמערקזאמקייט אויפן דאזיגען געביט פון סאציאליסטישען בויען.

וואס טוט זיך אין דער יק"א?

באראן הירשס ירושה דארף דינען יענע, וועמען ער האט געוואלט ראטעווען

דאס יודישע פאלק, דער אמת'ער יורש פון באראן הירשס מיליאנען, האט פון זיי גארנישט און ווייס אפילו נישט, וואס פון זיי איז געווארען. אזוי גייט עס נישט, בפרט איצט, ווען אזוי פיל דייטשע יודען זענען ממש אויפן גאס און ליידען פון גארנישט טון, וואס מוז פיהרען צו פולשטענ־דיגער דעמאראליזאציע. עס וואלט דוכט זיך גע־ווען נאטירליך, ווען די יק"א וואלט אין אזא עת צרה זיך געאיילט ברענגען פאר די קרבנות פון דייטשלאנד הילף און וואלט דערפילט די בעדינ־גונגען פון קאלאניזאציע לויטן רצון פון באראן הירש. אבער די דירעקטארען פון דער געזעלשאפט ווייזען נישט ארויס קיין שום איניציאטיווע, און דער ראט, איינגעוויקעלט אין ביוראקראטישע סודות, איז אבסאלוט שטום.

טא וואס טוט זיך דא? די יודישע עפענט־ליכע מיינונג פרובט דערקלערען דער יק"א'ס פא־סיוויטעט מיט איהרע גרויסע היזקות אין דער מלחמה=צייט. עס איז שווער אין דעם ענין אריינ־צודרינגען, ווייל די אפיציעלע בעריכטען פון דער געזעלשאפט גיבען נישט אפ קיין דין וחשבון און די דירעקטארען גיבען נישט קיין ענטפער אויף פריוואטע בריף. נישט אהן מיה איז עס אבער מיר געלונגען צו בעקומען א ביסעל אינפארמא=ציע אין די געריכטס-ארכיוען, וואס געפונען זיך אים לאנדאנער סאמערסעט-הויז. איך האב דאר־טען ענטדעקט דעם סטאטוט פון דער יק"א, פון וועלכען מען זעהט, אז די געזעלשאפט איז פער־פליכטעט צוזושטעלען די אפיציעלע קאנטראלארען איינמאל אין יאהר א פינאנציעלען בעריכט. ליי־דער זענען די דאזיגע חשבונות דא פאראן בלויז פון יאהר 1928 און ווייטער; ווער עס טראגט די פעראנטווארטונג פאר דער אפגעלאזענקייט — קען מען נישט דערגיין. אבער די בעריכטען גיבען ווייניגסטענס די מעגליכקייט ארויסצוגעפינען, ווע־מען די אקציעס געהערען.

לויט באראן הירשס צוואה האט יעדע פון די דריי אויבען דערמאנטע קהלות געדארפט הא=בען צו אנ'ערך א פערטל חלק פון די אקציעס, וואס האבען נישט געטארט איבערגיין אין קיין אנדער רשות; דורך דער חקירה און דרישה איז אבער ארויסגעפונען געווארען, אז כמעט א העלפט אקציעס געהערען פאקטיש צו פינף „פריוואטע דזשענטעלמענס". זיי זענען, אמת, העכסט אנגע=זעהענע מענשען, און האט זיי די צוואה נישט געהאט פאראויסגעזעהען.

ווי וויכטיג עס זאל נישט זיין דאס צו ווי=סען, איז עס נאך אלץ ווייניגער אינטערעסאנט ווי די ציפערן, וואס מיר געפינען אין די בע=ריכטען. אויסער די 2 מיליאן פונט גרונט-קאפיטאל האט, ווי מיר ווייסען שוין, די געזעלשאפט בע=קומען פון דער אלמנה הירש א מתנה פון נאך 8 מיליאן פונט; דערפון זענען אוועק אנדערטהאלבען מיליאן אויף שטייערן, הגם עס איז נישט לייכט צו פערשטיין, פארוואס די געזעלשאפט האט עס געמוזט בעצאהלען, ווייל זי איז דאך לויט איהר סטאטוט אהן שום ספק א צדקה-אנשטאלט.

דער לעצטער בילאנס פון 1-טען יאנואר 1933 איז צום גליק פיל גינסטיגער איידער מען האט עס גערעכענט האבען. מען דערוויסט זיך, אז א חוץ די קאפיטאלען, וואס זענען אינוועסטירט אין ארגענטינא און אנדערשוואו, און וועלכע בעטרעפען 3,379,738 פונט, האט די יק"א פער=מאגט דעוויזען, וואס זענען ווערט געווען 4,289,269 פונט. די בעריכטען פערשווייגען ליידער, אויף וואס פאר דעוויזען די דאזיגע סומע פערטיילט זיך; פונ'ם סטאטוט ווייסען מיר אבער, אז די געזעלשאפט מעג האלטען איהרע קאפיטא־לען בלויז אין הלוואות. וואס זענען גאראנטירט דורך איינע פון אט די מלוכות: ענגלאנד מיט די דאמיניאנס, פראנקרייך, האלאנד, בעלגיען, שווייץ, פעראייניגטע שטאטען. די היזקות בשעת דער מלחמה מאכען אויס 661,894 פונט. פון וואנען זיי זענען געקומען, איז נישט צו דערגיין, שטארק נשתומם ווערט מען, ווען מען ענטדעקט דעם היזק פון 16.000 פונט, וואס די יק"א האט געהאט דורך האלטען אונגארישע פאפירען, ווייל דער סטאטוט בעגרענעצט דאך די לענדער, וואס אין זייערע פאפירען האט מען געמעגט אריינלייגען געלט, גאנץ גענוי, און אונגארן איז אין דעם צעטעל קיינמאל נישט געווען דערמאנט.

ווי עס זאל נישט זיין, אויך היינט איז נאך פעראן אין רשות פון דער געזעלשאפט א ריזיגער אקטיוו: אנ'ערך פיר א האלב מיליאן פונט במזומנים. מיט אזא סומע קען מען און מען מוז עפעס אונטערנעהמען, כדי צו דערפילען דעם רצון פון יענעם, וואס האט אין זיין צוואה קלאהר ארויסגעזאגט, אז די מיטלען פון דער געזעלשאפט דארפען בענוצט ווערען פאר דערלייכטערען די יודישע עמיגראציע פון די לענדער, וואו יודען ווערען פערפאלגט, און פאר צוגרייטען זיי צו אפ דער עמיגראציע.

מען קען מיט פרייד קאנסטאטירען, אז די ידיעות וועגען די היזקות בשעת דער מלחמה, זענען געווען א שטארקע גוזמא. אזוי אויך — די קלאנגען וועגען עפעס פינף מיליאן דאלאר, וועל־כע זענען בלומרשט אריינגעלעגט געווארען אויף קיינמאל נישט ווידער ארויסצובעקומען אין סאוויעט=רוסלאנד, וואס איז א סתירה סיי צום גייסט, סיי צום אות פון דער יק"א'ס סטאטוט.

נעמט מען אין בעטראכט דעם מזומנים־אקטיוו פון פיר א האלב מיליאן פונט, איז עס פשוט נישט תופס צו זיין, פארוואס די יק"א איז אזוי אומבאוועגליך-פאסיוו, פארוואס זי איז אזוי גלייכגילטיג לגבי דער גרויסער טראגעדיע, וואס שפילט זיך היינט אפ אין צענטראל-אייראפא. עס איז לחלוטין גארנישט געטון געווארען, כדי צו זיכערן די עקזיסטענץ=מעגליכקייט פאר די נייע עמיגראנטען, ווי דאס איז געווען באראן הירשס רצון, ווען ער האט געשאפען די געזעלשאפט און ווען ער האט זי אזוי רייך בעשאנקען. די דייטשע פליטים זענען זיינע דירעקטע יורשים, און זיי קע־נען זיך ווענדען מיט ביטערע טענות און בע־רעכטיגטע פאדערונגען צו די, אויף וועמען עס ליגט דער חוב די צוואה צו דערפילען — צו די יודישע קהלות פון בריסעל, פון בערלין, פון פראנקפורט און צו דער אנגלא-דזשואיש אסאסייישאן.

י. ברוצקוס.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער רעבּעץ

נייער פאָלקסבלאַט

דינסטאָג כב 5 סיון תרצד

יוני

זון-אויפגאַנג 3.19
זון-אונטערגאַנג 7.50

צי וועלען אנגעגעבען ווערן פּראָטעסטען
געגען די פאַרגעקומענע וואַהלען צום שטאָט-ראַט

די פראַגע פון צונויפרופען די ערשטע זיצונג פון ניי-געוועהלטען שטאָט-ראַט טרעפט אַן אויף גרויסע שוועריגקייטען. ערשטענס, ווייסט מען נאָך נישט, וואָס צו טון מיט די ענדעקישע ראַטמע-נער, וועלכע זיצען אין טורמע פאַר אָרגאַניזירען די געשעהענישען אין דער קאַטעדרע און האָבען זיך נישט אָפּגעזאָגט פון זייערע מאַנדאַטען, אַזוי אַז דער שטאָט-ראַט איז נישט קיין קאָמפּלעטער.

ווייטער שטעהט נאָך אָפען די פראַגע פון די וואַהלען פון אַ פּרעזידענט. די ענדעק'שע מעהר-הייט קען זיך נאָך נישט העצידירען אַנצורופען קיין נאָמען אויפ'ן אַמט פון פּרעזידענט און ענדליך, ווייסט מען נישט, צי ס'וועלען אַריינגעטראָגען ווערען פּראָטעסטען, אָדער נישט און וואָס פאַרא פּראָטעסטען. דערווייל שמועסט מען וועגען דעם, אַז די ליסטע נומער 1 זאָל אַרייבטראָגען אַ פּראָ-טעסט געגען די וואַהלען אין צענטער קרייז. דער מאָטיוו פון פּראָטעסט זאָל זיין, וואָס די וואַהל-קאָמיסיע האָט נישט אָנערקענט העקטאָגראַפישע צעטלען, וועלכער דער איינסעל-בלאָק האָט אַרויס געגעבען, ווייל דעם בלאָק האָט פאַרן צעהנטען וואַהל-קרייז אויסגעפעהלט נומערלעך.

אַ חוץ דעם, רעכענט מען אויך, אַז די בירגער-ליכע דייטשען וועלען אַריינטראָגען אַ פּראָטעסט, געגען די וואַהלען אין עטליכע קרייזען. דערווייל וואַרט מען.

(2) מיר האָבען שוין מודיע געווען, אַז ס'זאָלען אַריינגעטראָגען ווערען פּראָטעסטען געגען די שטאָט-ראַט-וואַהלען אין לאָדז אויפ'ן שטח פון 1 און 8 וואַהל-קרייז.

איצט דערוויסען מיר זיך, אַז אַזאַ פּראָטעסט געגען די וואַהלען זאָל אויך אַריינגעטראָגען ווע-רען מצד די וועהלער פון 9 וואַהל-ראַיאָן אין לאָדז.

דער פּראָטעסט זאָל מאָטיווירט ווערען דער-מיט, וואָס בעת די וואַהלען איז געגען די וועה-לער אָנגעווענדעט געוואָרען טעראָר, מחמת וואָס אַ סך בירגער זענען נישט געווען אימשטאַנד אָפּ-צוגעבען זייערע שטימען.

די הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע האָט שוין נעכטען אָנגעהויבען אַמטירען, בכדי אָנצונעמען עווענטועלע פּראָטעסטען געגען די וואַהלען צום לאָדזער שטאָט-ראַט.

די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער טרעט אַרויס געגען וואַנדערענדע האַנדווערקער

(2) ווי מיר דערוויסען זיך טראַגט אַריין די היגע האַנדווערקער-קאַמער אַ מעמאָריאַל צו דער מיניסטעריאַל-מאַכט געגען די וואַנדערענדיגע האַנדווערקער.

די האַנדווערקער-קאַמער ווייזט אָן, אַז איצט וואַנדערען אַפּט אַרום האַנדווערקער איבער שטעט-לעך און דערפאַר פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזט-ווע. זיי נעהמען אָן רעפּעראַציעס אויפען אָרט, וואָס דאָס איז אַ געפעהרליכע קאָנקורענץ פאַר די אָר-טיגע האַנדווערקער.

מעהרסטענטיילס רעקרוטירען זיך די דאָזיגע וואַנדערענדע האַנדווערקער פון אַזעלכע, וואָס זע-נען רואינירט געוואָרען דורכן קריזיס און די שטייערען.

אַנומעלט פלעגען אַרומוואַנדערען בלויז שירעם-מאַכער, און פאַרצעליי-צונויפקלעבער, אָבער איצט זענען שוין צוגעקומען פערשידענע וואַנדער-ענדע שניידערס, שוסטערס, שלאָסערס, בעדנעדס פריזירערס א.א.וו.

וואַנדערענדע פריזירערס עקזיסטירען אויך אין לאָדז, וואו זיי גייען ראַזירען איבער די הייזער, און שטעלען מיט זיך פאָר אַ גרויסע קאָנקו-רענץ פאַר די ראַזירעס.

מהאי טעמא וויל די האַנדווערקער-קאַמער, אַז עס זאָל פערבאָטען ווערען דאָס וואַנדערענדע האַנדווערקעריי.

דער „קוריער לודזקי“ און דער „עכא“ נעבעך

דער לאָדזער „קוריער לודזקי“ און ממילא אויך זיין אָווענד צייטונג „עכאָ“ האָט זיך דער-וואַרט צו אַ גרויסער חרפה. די „גאַזעטאַ וואַר-שאַווסקאַ“ האָט אָנגערופען די דערמאָהנטע צייטונגען „יודישע סאַנאַטאָרישע“.

און מ'זאָל דאָס אַ טראַכט טון פאַרוואָס? פאַרוואָס קומט זיי אַזאַ חרפה, זענען זיי דען ווייניג אַנטיסעמיטיש? האָבען זיי זיך דען צו ווייניג נעוואָלט אָפּגרעניצען פון אַלץ און אַלעמען, וועלכע האָבען געזאָגט אַ גוט וואָרט פאַר יודען? און דערפאַר איז זיי געקומען אַזאַ שטראָף. אַז מ'זאָל זיי מבזה-מאַכען פאַר דער גאַנצער פּוילישער עפענטליכקייט און ווער, אַ לייבליכער ברודער-אָרגאַן, די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ“?

און זייט דעמאָלט, ווען די דאָזיגע נאָטיץ-וועגען „קוריער לודזקי“ האָט זיך בעוויזען אין דער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ“ האָט מען זיך אין דער דאָזיגער רעדאַקציע און אין דער רעדאַקציע פון „עכאָ“ פאַרקאָכט די אַרבעט, כדי צו בע-ווייזען דעם ברודער-אָרגאַן, אַז זיי קענען בעסער די מלאכה ווי די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ“, און ס'געהט נישט אדורך קיין טאָג, ווען אין „עכאָ“ זאָלען זיך נישט בעווייזען העצערישע נאָטיצען געגען יודען, ווי אַזוי יודען פאַלען אָן אויף קריס-טען, ווי אַזוי יודען פּראָוואָצירען און ווי אַזוי די פּאָליציי דאַרף בעשיצען די בע'צוולה'טע קריסט-ליכע בעפעלקערונג.

מיר האַלטען אָבער, אַז אין דער „פער-שאַרפטער“ טאַקטיק פון „עכאָ“ און „קוריער“ ליגט נאָך אַ טיפערע סיבה. אין לאָדז געהט איצט שטאַרק דער אָרענדאָוואַניק“ און ער רייסט געוויס שטיקער פון „קוריער“ און „עכאָ“, און דעריבער דאַרף מען די קאָנקורענץ שלאָגען מיט דעם שטאַרקסטען אַרגומענט, וועלכער ווערט בענוצט דורך דעם „אָרענדאָוואַניק“ — מיט אַנטיסעמיטיזם און יודען-העצע.

פון 4 ביז דעם 10 יוני פּראָפּאַ-גאַנדע-וואָך פאַר פיזישער ערציהונג!

טרעט אַריין אין די ספּאָרט-אָרגאַניזאַציעס!

גיט צו חשק אַנדערע!

אַלע אונטער די פעהנער פון פי-זישער ערציהונג און מיליטערישער צוגרייטונג!

ערצילט די מלוכה'שע ספּאָרט-אויסצייכנונגען!

געגען אומגליקספאַלען בעת די פיזישע איבונגען אין די שולען

(2) דער לאָדזער שול-אינספעקטאָריאַט האָט נעכטען בעקומען פון שול-קוראַטאָריום אַ וויכטיגע פאַראָרדענונג וועגען פאַרהיטען פאַר אומגליקס-פאַלען בעת די פיזישע איבונגען וואָס חזר'ן זיך לעצטענס אָפט איבער אין די שולען.

גלייכצייטיג ווייזט אָן דאָס קוראַטאָריום אויף דער נויטווענדיגקייט צוצוגרייטען קאַנדידאַטען, וואָס בעמיהען זיך וועגען דעם מלוכה'שען ספּאָרט-צייכען (פּ. אָ. ס.) און בעטאָנט, אַז עס זאָלען נישט צוגע-לאָזט ווערען צו פּראָבע נישט-ווי-געהעריג אויס-געאיבטע יוגנטליכע. דערויף דאַרפען בעזונדער אַכטונג געבען די שול-דאָקטוירים.

אונטערגעוואָרפען אַ צווילינג

(2) אויפ'ן טראָטואַר פאַרן הויז אויף קשע-מיענצקאַ 5, האָט אַנ'אומבעקאַנטע פרוי אונטער געוואָרפען אַ צווילינג — אַ יונגעלע מיט אַ מיידע-לע — עטליכע וואָכען אַלט.

די קינדער זענען איבערגעשיקט געוואָרען אין שטאָטישען זשלאָבעק און פּאָליציי זוכט די פער-ברעכערישע מוטער.

אַזאַ בראַשעקל מעג מען אויפ-הענגען אויף אַ דעווישקע

(א) אַ געוויסע מאַריאַ דיקאָס פון בזעצאַלנאַ 16 האָט געמאָלדען דער פּאָליציי אַז איהר קאַוואַלער זיגמונט בראָשעק (פון רישאַ 7 אויף כאָני), האָט פערגוואַלדיגט איהר 14-יעהריגע טאָכטער גענאָ-וועפאַ, געלעבט מיט איהר אַ לענגערע צייט און זי געמאַכט טראָגעדיג.

בראַשעק'ן האָט מען דערווייל אַרעסטירט.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע“ נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 213-84

היינט פּאָפּולערע פאָרשטעלונג צו ביליגע פּרייזען

פון 50 גר. ביז 1^{50}

היינט, דינסטאָג, 9.15 אָוונט דאָס באַליבטע לעבענס-בילד

געלד, ליבע און שאַנדע

אין 4 אַקטען פון זאַלאַטאַרעווסקי.

ס'בעטייליגט זיך אונזער ערשטקלאַסיגער אַנסאַמבל: רבקה גזרה, ליובאַ ראָזענבערג, גאָוואַ-יום, חנה פּאָ-דערמאַן, סאָניע בערמאַן, יודיום ראַקאָוו, נתן רייכענבערג, דוד האַמבורגער, יעקב ווינבערג, ה. באַלבירסקי, קלמן נגטמאַן, וו. נייהויז א. א.

בילעטען צו בעקומען אין טעאַטער-קאַסע.

ביז ס'וועט זיך מאַכן אויף דער לבנה
פאָהרט ער דערווייל אויף אַ מאָטאָר-שיפעל זוכען אַרבייט פון שיעראַדז אַזש קיין אַפריקאַניש-קאָנגאָ

(2) דער שעראַדזער איינוואוינער, אינזש. אַלעקסאַנדער פלוטשינסקי, וועלכער איז לעצטענס אַרבייטסלאָז, האָט זיך אויסגעבויט אַ מאָטאָר-שיפעל 7 מיט אַ האַלב מעטער די לענג, 2 מעטער די ברייט; אַנרעוטהאַלבען מעטער די טיף, וואָס ווערט געטריבען דורך אַ מאָטאָר — פון 30 פערד קראַפט.

מיט דעם דאָזיגען שיפעל פאָהרט דער אינזשינער פלוטשינסקי די טעג אַרויס קיין אַפ-ריקאַניש קאָנגאָ, בכדי צו זוכען דאָרט אַרבייט.

מיט איהם פאָהרען מיט: זיין ברודער און זייערע חברים לעאָן שוואַנקאָווסקי און יוזעף ווידאַווסקי.

דאָס שיפעל וועט אַריבערגעפיהרט ווערען קיין קאַלאַ. פון וואַנען עס וועט אַפּשווימען מיט דער ווארטאַ.

Dr. med. **Trepman**

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90

ספּעצ. פאַר סיפילים, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענערשוואַכע אויך אַלע אַרט אַנאַליזען נעהמט אָן פון 8—12 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 8—1. בעזונדערע וואַרטע-זאַל פאַר פרויען

פערשווייגען מיר לחלוטין, ס'מוז תיכף אונטערגע-נומען ווערען אַ ענערגישע און ברייט פערצווייגטע אַקציע, בכדי, די דאָזיגע צושמעטערענדיגע פאַר אונז גזירה מבטל צו מאַכען.

ס'דאַרפען קומען צום וואָרט — כל זמן ס'איז נישט שפּעט — אַלע יודישע פּאָליטישע, קול-טורעלע און בכלל געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס דער גרעסטער חוב ליגט אויף די יודישע קהלות. פון די דאָזיגע קערפּערשאַפטען דאַרף געשאַפען ווערען דער אָרגאַן, וואָס זאָל האַלטען די האַנד אויפען דופק, פון דעם קראַנקען אָנגעווייטאָגדיגען אָרגאַניזם פון חולה, וואָס רופט זיך שול פאַרן יודישען קינד.

לייב פּריים

טאָג=נאָטיצען

צום אָפּשאַפען פון די „יודישע“ פאָווּשעכנע שולען

די לעצטע טעג האָבען מיר זיך דערוואוסט אין דער פּרעסע, אַז די שול-מאַכט אין הסכם מיט'ן בילדונגס-מיניסטעריום, האָט זיך געשטעלט פאַר אַנ'אויפגאַבע צו פעראיינהייטליכען דאָס שול-וועזען אויף אַזאַ אופן, וואָס איז עלול דעם יסוד און כאַ-ראַקטער פון דער ביז-איצטיגער ערציהונג פונ'ם יודישען קינד איינגאַנצען צו ענדערן.

אָפען און פשוט גערעדט הייסט די „פער-איינהייטליכונג“, פולשטענדיגע ליקווידאַציע פון די „יודישע“ פאָווּשעכנע שולען, די אַזוי גערו-פענע „שאַבאַסובקעס“. טעכניש, זאָל דאָס ווערען אַדורכגעפיהרט אויף אַזאַ אופן: די שטאָדט ווערט איינגעטיילט אין שול-ראַיאָנען, און די ראַיאָנען ווערען אַזוי צוגעשניטען, אַז אין יעדער שול וועט דער קינדער-צוזאַמענשטעל זיין אַ געמישטער, און די לימודים וועלען אויך מוזען פאָרקומען שבת און נישט זונטאָג. אויב די יודישע קינדער וועלען נישט וועלען פערלירען אַ טאָג אין דער וואָך, וועלען זיי ממילא זיין געצוואונגען צו געהן שבת און יום-טוב אין שולע אַריין, ווייל זונטאָג און קריסטליכע חגאות וועלען דאָך די שולען זיין גע-שלאָסען. און בכדי דעם בעוואַלדיגען אויפטו צו כשר'ן, האָט מען אויך געפונען פאַר נויטיג אויס-צוהערען די מיינונג פון די שול-קוראַטאָרען; די שול-קוראַטאָרען האָבען טאַקע אויף זייערס אַ צו-זאַמענפאָהר אין וואַרשאַ דעם דאָזיגען פּראָיעקט בעהאַנדעלט, און זעלבסטפערשטענדליך איהם „גע-כשר'ט“ און געגעבען די פולשטענדיגע הסכמה.

איצט איז די שול-מאַכט צוגעטרעטען רעאַ-ליזירען דעם דאָזיגען פּראָיעקט. די התחלה איז געמאַכט געוואָרען אין לובלין! דאָרט האָט די גזירה טיף געטראָפען דאָס גאַנצע נאַציאָנאַלע יודענטום. בעת אַ דעלעגאַציע איז אַוועק צום שול-קוראַטאָר מיט אַ ענטשפּרעכענדען מעמאָריאַל, אויס-געקלערט און אָנגעוויזען, אַז פאַר יודישע קינדער איז אוממעגליך צו געהן אין געמישטע שולען, אויב מען וויל שאַנצווען זייער רעליגיע, טראַדיציע און צוגעבינדענקייט צו דער יודישער סביבה — האָט דער קוראַטאָר מגלה געווען דעם „סוד“: הגם אין לובלין ווערט געמאַכט דער אָנהויב, איז דאָס אָבער נישט קיין לאָקאַלער אויפטו, אויפ'ן צווייטען „פּיער“ — האָט ער געזאָגט — געהט לאָדז. דער-נאָך וועט מען עס טון אין וואַרשאַ און אין אַלע אַנדערע שטעט. אויב — זאָגט ער ווייטער — די יודען האַלטען, אַז זייערע קינדער מוזען האָבען שולען, אין וועלכע מען זאָל רוהען שבת — זאָלען זיי זיך אויפבויען אַזעלכע שולען פאַר אייגען געלד.

פאַר אונז יודישע עלטערן אָבער. וואָס די יודיש-נאַציאָנאַלע ערציהונג פון אונזערע קינדער, איז דער א' און דער ת' פון אונזער לעבען — איז אַזאַ ענטפער, אַ שטאַרקער קלאַפּ איבער אונזערע קאָפּ.

מיר, די יודישע עלטערן און אונזערע קינ-דער האַלטען, אַז לגבי אונז בעגעהט מען סיי-ווי-סיי אַ געוואַלדיגע גרויסע עוולה, וואָס די אַזוי גערו-פענע „שאַבאַסובקעס“ ווערען שטופענווייז איינגע-אָרדענט אין ערגערע שול-לאָקאַלען ווי פאַר נישט יודישע קינדער; מיר די יודישע עלטערן האַלטען, אַז כל זמן עס ווערען נישט פערווירקליכט אונזערע רעכט אויף אַ שול-וועזען מיט דער יודישער לערן-שפּראַך — מוז אין די ספּעציעלע מלוכה'שע פאָלקסשולען מיט דער פּוילישער לערן-שפּראַך פאַר יודישע קינדער, פערנעמען אַ בכבודיג אָרט, און דווקא אין דער מוטער-שפּראַך פאָלגענדע געגענ-שטענדען: יודישע געשיכטע, יודישע קולטור און ליטעראַטור א. א. אַלזאָ, אַלץ פאַסטולאַטען, וואָס אפילו די קינדער מאָהנען און שרייען וועגען דעם אַלעם, אין פּראָגראַם פון די למודים פיגורירט דאָס נישט.

מיר האַלטען אויך — און גאָר שטאַרק — אַז אין די דאָזיגע שולען, מוזען לערנען רק יודישע לעהרערס.

בקיצור, אונזער אויספיהר איז: עוולות אַ סך

פאַרוואָס האָבערקאַסט

פאַר גייסטיגע אַרבייטער צום פריהשטיק?
א גייסטיגער אַרבייטער לייסטעט מעהר, ווען די קאָפּנערוועך זענען פריי. ביי אַ שווערען פריהשטיק זענען די פערדייאונגס-אָרגאַנען צופיל בעלאַסטעט און שטערען די טעטיג-קייט פון די קאָפּ-נערווען.

קנאָרר האָבערפלאַקען איז לייכט פער-דייליך, רייך מיט נאַטירליכער נערווען-נאַה-רונג, ווי קאַלך, פאָספאָר-זאַלץ און ליכטין. דעריבער איז דאָס וויכטיגע א פריהמאָרגען-שפּייז אויך פאַר דערוואַקסענע און גייסטיגע אַרבייטער.

פאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1913

מאָרגען, מיטוואָך דעם 6-טן יוני ה. י. 8 אינ דערפריה דאַרפען זיך שטעלען צו דער מיליטער-איבערזיכט פאַר דער פאָבאָר-קאָמיסיע נומער 1, (פּיעטריקאָווער 89) די פאָבאָר-פליכטיגע פון יאָר-גאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפן שטח פון 8 קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

E F G H Ch I J L

פאַר דער פאָבאָר - קאָמיסיע נומער 2, פּיעטריקאָווער 89) קווער-אָפיצינע צווייטער שטאָק די פאָבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1913, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 13 קאָמיסאַריאַט מיט די אָנפאַנג-אותיות:

E F G H I J L

די פאָבאָראָווצעס דאַרפען האָבען ביי זיך אַ פּערזענליכען דאָקומענט, אָדער אַנ׳אויטענטיש-קייט-שיין מיט אַ פאָטאָגראַפיע, אַ רעגיסטראַציע-שיין, אַנ׳אַדראָטשעניע-קאַרטע, אַ שול-שיין און אַ פאַך-בעשטעטיגונג.

וועגען אָפּלייגען דאָס מיליטער-דינסט פאַר סטודענטען

(2) ווי מ׳אינפאָרמירט אונז פון פּ.ק.או. וועלען ביטעס וועגען אָפּלייגען דאָס מיליטער-דינסט פאַר סטודענטען אָנגענומען ווערען נאָר אַ חודש צייט, ד. ה. ביז׳ן 1 יולי ה. י.

די, וואָס וועלען אָנגעבען ביטעס שפּעטער, קאָנען נישט רעכענען אויף צו בעקומען די דאָזיגע הנחה.

האַלב-קאָלאָניעס עפענען זיך דעם 16-טען יוני

(2) צומאָרגענס, נאָכ׳ן ענדיגען זיך פון לויפענדען שול-יאָהר, דאָס הייסט, דעם 16-טען יוני, וועט אין פּאַרק פון 3-טען מאַי געעפענט ווערען די האַלב-קאָלאָניע פאַר שול-קינדער. אויף דער האַלב-קאָלאָניעס וועלען אויסגעהאַלטען ווערן 5000 אָרימע קינדער ביזן סוף פון די שול-פעריען.

אַלעקסאַנדער גראַנאַך
פּרעמיער פון ריינהאַרד׳ס טעאַטער
אין לאָדז.

מאָרגן זאָל אויסברעכן א שטרייק אין דער בוי-אינדוסטריע

(2) אין שייכות דערמיט, וואָס דער סכסוך אין דער בוי-בראַנזשע האָט זיך פאַרצויגען (עס האַנדעלט זיך וועגען אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך), און די אַרבייטס-געבער זענען נישט איינגעגאַנגען אויף אַנ׳אַרביטראַזש האָבען די פאַראייגען פון די בוי-אַרבייטער אַרויסגעשיקט אַ בריף צו די אַרבייטס-געבער, אַז אויב ביז מאָרגען, מיטוואָך. וועלען זיי נישט איינגיין אויף דעם אַרביטראַזש, וועט פּראָקלאַמירט ווערען אַ שטרייק ביז צו אַ פול-שטענדיגען נצחון.

אנ׳אשת חייל — א מוסאָליניסטקע...

(2) דאָס פּאָר-פּאָלק טאָמאַש און העלענע קושימוווקאַ האָבען געוואוינט אויף וואָולטשאַנסקאַ 154. ס׳פּאָר-פּאָלק האָט זיך געלעבט בשלום אַזוי לאַנג, ביז וואַנען זי, די „הייליגע העלענאַ" האָט זיך בעקאַנט געמאַכט מיט אַנ׳איטאַליענער. זינט דער מאַן איז געוואויר געוואָרען פון דעם, האָבען זיך אָנגעהויבען קריגערייען, ווייל דער מאַן האָט חושד געווען ס׳ווייב, אַז זי פּעררעט איהם אויפן... איטאַליענישען פראַנט.

דעם 2. מערץ, בעת אַ קריגערייי, האָט ס׳ווייב אָפּגעגאָסען דעם מאַן מיט זאַלץ-זויערע און איהם אויסגעברענט די אויגען.

איהר פּראָצעס איז נעכטען בעטראַכט געוואָרען ביי פּערמאַכטע טירען, זי איז פאַר׳משפּט געוואָרען אויף 4 חדשים אַרעסט.

16 דאָרפישע ווירטשאַפטען פאַרברענט
2 גרויסע שרפות אין לאָדזער וואָיעוואָדזטווע

(2) די לאָדזער אויספאָרשונגס-מאַכט איז נעכטען אינפאָרמירט געוואָרען וועגען 2 מורא׳דיגע דאָרפס-שרפות אין דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט.

אין דער פּאָרלעצטער נאַכט איז אויסגע-בראָכען אַ שרפה אין דאָרף סענדזשאָוו, לאַסקער קרייז. טראָץ דער אָנגעשטרענגטער רעטונגס-אַקציע האָט דאָס פייער פאַרצוקט 16 דאָרפישע ווירטשאַפטען, וואָס זייער ווערט איז געווען אַ קאָלאָסאַלער.

אַ צווייטע גרויסע שרפה איז ענטשטאַנען אין דאָרף וויגאָדאַ, וואו עס זענען אָוועק מיטן רויך איינגע ווירטשאַפטען.

אין צווייטען פאַל איז די שרפה ענטשטאַנען פון אַנ׳אונטערצינדונג. אַלס אונטערצינדער איז מען חושד די פּויערטע אַניעלאַ קושעמינסקאַ, וועמענס ווירטשאַפט עס איז אויך פאַרברענט געוואָרען. זי איז אַרעסטירט.

שווערער פאַרפאַל אין שחט-הויז
אַ יודישער קצב האָט זיך אויפגע-שניטען דעם בויך

דער קצב מאיר פאָגעל (בזשעזשינער 4) האָט זיך נעכטען, שעכטענדיג קעלבער אינם שחט-הויז, אויפגעשניטען מיט א מעסער דעם בויך.

די סאַניטאַרע פליה-אָפּטיילונג פון פלייש-בעאַרבייטונגט-פאַראיין האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף, און אין א שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אַהיים.

PROSZKI
‹KOWALSKINA›
STOSUJE SIĘ PRZY UPORCZYWYCH
BÓLACH
GŁOWY
KONIECZNIE ZE ZNAKIEM
„SERCE W PIERŚCIENIU"
FABRYKA CHEM.-FARMAC. A. KOWALSKI, WARSZAWA

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ק. לייבוויץ-נער (פּריהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַר-סקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּיעטריקאָווער 127), א. פּערעלמאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער וואָלטשאַ[נ]סקאַ 37), ב. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27).

טאַנץ-„שטעכעלירעכץ"...

(2) אין טאַנץ-זאַל אויף מאַניושקי 3 אי[ז] צווישען עטליכע היציגע טענצער אויסגעבראָכ[ען] אַ געשלעג אויף מעסערס, אַז בלוט האָט זי[ך] געגאָסען, איז אָנגעקומען פּאָליציי, וועלכע האָ[ט] אַ סוף געמאַכט צו דער אַוואַנטורע.

9 „שיינדלעך" בסך-הכל... פאַר פאַרשפּרייטן פאַלש געלד

(2) אין קריין-געריכט זענען נעכטען גע[...] משפט געוואָרען פאַר פאַרשפּרייטען פאַלש[ע] 10-זלאָטי-מטבעות 4 פּערשוין, וואָס אַלע צוזאַמ[ען] האָבען בעקומען אַ שטראָף פון 9 יאָהר תפיסה.

די לויה פון סטאַניסלאַוו יאַראָטשינסקי

פרייטאָג האָט דאָס יודישע לאָדז בעגל[ייט] אין זיין אייביגען רוה, דעם פערדינסטפולען יודי[...] שען כלל-טוער סטאַניסלאַוו יאַראָטשינסקי.

אין גרויסען לויה-צוג האָבען אָנטיילגענומ[ען] רויסע שילער-דעלעגאַציעס מיט די לעהרער פ[ון] דער יודישער געזעלשאַפט צו פאַרשפּרייטען טע[כ]נישע וויסען צווישען יודען, פון יאַראָטשינסקי׳[ס] תלמוד-תורה און גימנאַזיע, דאַן די שילער פ[ון] דער פּוילישער האַנדעלס-שולע, פאָרשטעהער פ[ון] סינאַגאָגע-קאָמיטעט, דאָבראָטשינאָשטש, יודישע „לאָפ", טראַמוואַי געזעלשאַפט, עלעקטראָווניע א[ון] פיל אַנדערע אינסטיטוציעס ווי דער נפטר הא[ט] מיטגעאַרבייט.

צווישען עולם מלוים האָט מען אויך געזעה[ען] פיל קריסטען.

ביים אָפענעם קבר האָבען דעם נפטר מספי[ד] געווען: ד"ר ברוידא, ד"ר העלמאַן, אינוש. אַ[...] גאַמסאָן, אַדוו. דאָבראַניצקי א. א.

דעם נפטר האָט מען קובר געווען אין פ[...] מיליען-קבר פון די יאַראָטשינסקיס.

דער אַריער-פּאַראַגראַף
ר. איזראַעל
שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער ווילדער צייט
127

אויך, פּריצי האָט בעמערקט די בייגיריגקייט פון זיין שכן, ביי וועמענס טיר פּריצי האָט איבער-געלייענט אַ שילהעל לעאָן רובינאָוו. פּריצי האָט געגרן געוואָלט זיך מיט אימיצען בעקענען, פּשוט דערפאַר, כדי צו ווערען קלאָר אין די לאָדזער בעדינגונגען און צו האָבען מיט וועמען אַ וואָרט אַרויסצורעדען, סוף כל סוף וועט ער דאָך מוזען צוזאַמען מיט זיינע פריינד אַרויס אין דער געזעל-שאַפט. ער וועט דאָך נישט אייביג זיצען אין שטוב און טראַכטען וועגען פערשיעדענע פילאָזאָפישע שי-טות, ער מוז אָנהויבען אַ רעאַל לעבען, אַריינ-פּאַסען זיך צווישען אַנדערע און ווערען מיט אַלע גלייך, האָט פּריצי טאַקע געוואַרט אויף אַ געלעגענהייט, ווי אַזוי זיך צו בעקענען מיט רובינאָוון. פּריצי האָט דערויף נישט געדאַרפט לאַנג וואַר-טען. רובינאָוו איז נישט געווען פון די שעהמעוו-דיגע. איינמאָל ווען ער האָט פּריצין געטראָפען אַליין אין קאָרידאָר, האָט רובינאָוו צו איהם גע-גריסט.

— גוטען מאָרגען, הער רובינאָוו האָט פּריצי געענטפערט.

— ווי אַזוי ווייסט איהר מיין נאָמען, ווי איך הייס?

— גאָר פּשוט, איך ווייס קודם כל, אז איהר זענט מיין שכן און אויף דער טיר פון אייער וואוי-נונג געפינט זיך אַ בפירוש׳ע אויפשריפט — לעאָן רובינאָוו.

— ריכטיג, האָט רובינאָוו געזאָגט, אָבער איך ווייס נאָך נישט מיט וועמען איך האָב דאָס פאַר-גניגען.

— פּריץ ריכטער, געקומען פון דייטשלאַנד, האָט פּריצי זיך פאָרגעשטעלט.

— זעהר אָנגענעהם, פאַר וואָס נישט, זעהר אָנ-גענעהם. יאָ, אָבער צי זענט איהר אַנ׳אַריער, האָט רובינאָוו אַ ביסעל חוצפּה׳דיג געשטעלט די פראַגע.

— יאָ, אַנ׳אמת׳ער אַריער, אָבער אָהן ריין אַרישע בעגריפען און מעטאָדען, אַנ׳אַנטלאָפענע-ער פון דייטשלאַנד, אַ פאַרפאָלגטער פון נאַצי-רעזשים. רובינאָוו האָט געכאַפּט פּריצי׳ס האַנד און האָט זי שטאַרק געדריקט.

— איצט איז מיר ווירקליך אָנגענעהם, אייערע פריינד, מיט וועלכע איהר וואוינט זענען גע-וויס אין דערזעלבער לאַגע, וואָס איהר.

— יאָ, און אפשר נאָך אין אַנ׳ערגערע, ווייל צוויי פון זיי זענען יודען.

— איך בעט אייך, הער ריכטער מיך צו בע-קענען מיט אייערע פריינד. זייט מיינע געסט, איך וויל האָבען דאָס פאַרגעניגען צו האָבען ביי זיך אַלס געסט די קרבנות פון היטלער-באַנדיטיזם.

פּריצי האָט זיך אויס געוואוינהייט אַרומגע-קוקט אין אַלע זייטען, אַזוי ווי ער וואָלט זיך העה שראָקען פאַר רובינאָווס אַפּיקורסישע רייד.

— האָט נישט קיין מורא, הער ריכטער. דאָ פרעגען מיר נאָך היטלער׳ן און זיין חברותא, ווי נאָך דעם בעכטיגען טאָג. מיר יודען זענען אַלע סאָלידאַריש אין אונזער מעכטיגען פּראָטעסט, גע-גען די באַרבאַרישע מעטאָדען, וועלכע ווערען אָנ-געווענדעט אין היטלער־לאַנד, איהר דאַרפט בע-מערקען, אַז איך זאָג נישט דייטשלאַנד, נאָר היט-לער־לאַנד.

— איך פערשטיי אייך, אויסגעצייכענט, הער רובינאָוו. איך אַליין בין אויך אין דערזעלבער מיינונג.

— איהר זענט געוויס אַ פּאָליטישער עמיגראַנט, איהר האָט געמוזט ענטלויפען פון נאַצי־לאַנד, צו־ליב אייער אָנגעהעריגקייט צו אַ לינקער פּאָליטישער אָרגאַניזאַציע.

— ביין, ס׳הויבט זיך גאָרנישט אָן. איך האָב קיינמאָל נישט געהערט נישט צו דער סאָציאַליס-טישע און נישט צו קיין קאָמוניסטישער פּאַרטיי. פאַרקעהרט, איך בין ביז מיין אַוועקפאָהרען געווען אַ בעאַמטער אין אַ דייטשער קאָנצענטראַציאָנס - לאַגער.

רובינאָוו האָט זיך אָפּגערוקט פון פּריצין, וועל-כער האָט זיך שטאַרק צולאַכט.

— איהר דאַרפט זיך נישט שרעקען פאַר מיר, איך ווייס, וואָס פאַראַ פאָרשטעלונג איהר האָט וועגען בעאַמטע אין די דייטשע קאָנצענטראַציע-לאַגערען, איך פערשטעה דאָס, אין דעם ליגט אין אַ געוויסער מאָס רעכט, אָבער איך בין נישט גע-ווען פון די בעאַמטע, איך בין געווען אין קאָנ-צענטראַציע־לאַגער צוליב גאַנץ אַנדערע צוועקען

— צוליב וועלכע, ווען איך מעג פרעגען.

— צוליב דעם, כדי צו העלפען די מענשען, וועלכע האָבען דאָרט געליטען, בעזונדערס צוליב מיין יודישען פריינד, וועלכער געפינט זיך טאַקע דאָ מיט מיר, און וועלטען איך האָב אַרויס-געראַטעוועט פון קאָנצענטראַציע־לאַגער, דאַן זע-נען מיר צוזאַמען ענטלאָפען פון דייטשלאַנד.

— און די צוויי פרויען? האָט רובינאָוו דיסקרעט געפרעגט.

— די פרויען זענען אונדירעקטע קרבנות פון דעם היטלער־רעזשים, איהר זעהט, הער רובינאָוו, אין עטליכע סעקונדען הטט איהר זיך דערוואוסט וועגען אונז אַלץ, וואָס איהר האָט נאָר געוואָלט וויסען.

— זעהר טרויעריגע זאַכען, האָט רובינאָוו גע-זאָגט, זעהר טרויעריגע, הער ריכטער, איהר זענט דאָ פרעמדע און עלענדע מענשען. איך בין גרייט אייך צו העלפען מיט ראָט און טאַט, איהר קע[נט] רעכענען אויף מיין הילף.

— מיר דאַרפען נישט אייער געלד, ווייל מ[יר] האָבען דערווייל געלד, אייער עצה און פריינדשאַ[פט] וואָלטען מיר אָבער יאָ געדאַרפט.

— ביטע זעהר, וואָס וועט נאָר ליגען אין [...] ראַהמען פון מיינע מעגליכקייטען, בין איך גר[ייט] פאַר אייך צו טון.

— אַ גרויסען דאַנק, הער רובינאָוו, איך ה[אָב] דאָס איבערגעגעבען מיינע פריינד און זיי וועלען [...] כער זיך פרעהען, ווען ס׳האָט זיך אונז איינגעגעב[ען] באַלד צו געפינען אַ פריינד, איהר ווייסט דאָ[ך] מיר קענען אַפילו זיין הונדערט מענשען, נישט [...] פיר, זענען מיר פונקט אַזוי עלענד ווי איין מענ[שען] ווייל אַלץ איז דאָ פאַר אונז פרעמד. מיר קענ[ען] נישט די פערהעלטענישען, מיר קענען נישט [די] מענשען, מיר קענען נישט די שפּראַך און מיר [...] סען נישט וואו דעם ערשטען טריט צו שטעל[ען].

— אָבער ביטע זעהר, איך בין גרייט מ[...] אַלעם אייך צו העלפען.

רובינאָוו האָט זיך מאָמענטאַל געזעגענט מ[יט] פּריצין, ער האָט אָבער שוין נישט געקענט רוה[ען] ער האָט מיט אַלע זיינע חושים, מיט זיין גאַ[נ]צען טעמפּעראַמענט, מיט זיין גאַנצער ענער[גיע] און כוחות געוואָלט זיי העלפען, ער האָט [...] נישט געהאַט מיט וואָס זיי צו העלפען, אָבער א[...] האָט זיך אויסגערוכט, אז ער וועט קענען ווא[...] דער אויפטון, אז ער וועט די דאָזיגע מענשען ק[...] נען זעהר פיל העלפען, דעם טאָג איז רובינ[אָוו] דאָס געשעפט בכלל נישט געלעגען אין קאָפּ, [...] האָט נישט געוואָלט וויסען פון קיין שום געשע[פט] טען און נאָר געטראַכט וועגען די פיר עמיגראַנט[ען] וועלכע וואוינען מיט איהם בשכנות און פאַר ווע[ל]כע ער איז געוואָרען דער איינציגער פריינד, [...] האָט געקיצעלט זיין אַמביציע, דאָס איז געווען [...] איהם בכלל אַנ׳ענין מיט וועלכען ער האָט [...] גערן געוואָלט בעשעפטיגען.

(פאָרטזעצונג קומט)

דאקומענטען און רעכנונגען ביי פאר־שריפטמעסיגע האנדעלס־בוכפירונג

אין הסכם מיט׳ן ארט. 76 פונקט 3 פון דעקרעט וועגען אינדוסטריע־שטייער ווערט אויס־געמאסטען שטייער פון אומזאץ לויט דער אנגע־געבענער דעקלאראציע נאך דעם צאהלער, וועלכער איז ביכולת צו בעווייזען די ריכטיגקייט פון דע־קלארירטען אומזאץ מיט פארשריפטמעסיגע האנ־דעלס־ביכער, געשטיצט אויף דאקומענטען און רעכ־נונגען. יעדע געפירטע פאזיציע מוז געקרעפטיגט ווערען דורך א געוויסען דאקומענט אדער רעכנונג. די דאזיגע בעווייזען בילדען אלזא א בעשטאנדטייל אדער ריכטיגער געזאגט דעם יסוד פון יעדער פאר־שריפטס־מעסיגער בוכפירונג. און דעריבער, אויב די איינגעטראגענע פאזיציעס זענען נישט בעגרינ־דעט מיט ענטשפרעכענדע דאקומענטען, ווערען די האנדעלס־ביכער אנערקענט פאר נישט גילטיג און די שטייער־מאכט מעסט אין אזא פאל אויס דעם אומזאץ לויט איהר אייגענער איינזעהן.

אין צוזאמענהאנג מיטן געזאגטען ענטשטייען צוויי פראגען: ערשטענס וואסערע דאקומענטען ווערען אנערקענט פאר מאסגעבענד און צווייטענס וויאזוי ווערען געבוכט קליינע קאסע־פדיונים?

וואס שייך דער ערשטער פראגע, קאן מען איינטיילען די דאקומענטען אויף אויסערליכע און אינערליכע. צו דער ערשטער קאטעגאריע געהערן רעכנונגען, קוויטירונגען, וועקסלען, טשעקן, פראכ־טען און אנדערע אזעלכע בעשטעטיגונגען. די אויסגערעכנטע בעווייזען זענען פולוואגיגע און ממילא מוז די שטייער־מאכט זיי אומבעדינגט הא־נארירען.

אנדערש שטעלט זיך די זאך פאר מיט די אזוי גערופענע אינערליכע בעווייזען, וועלכע ווע־רען פראקטיצירט ביי בוכען דראבנע האנדעלס טראנזאקציעס. למשל: א גראשענדיגע לייזונג אדער אויסגאבע. דא קומען אין בעטראכט די איינגע־פיהרטע אין געשעפטען אנווייזונגען צו דער קאסע איינצוצאהלען אדער אויסצוצאהלען געוויסע סומען אדער בעפעהלען אין לאגער אנצונעמען אדער ארויסצוגעבען סחורות אדער דעפאזיטען.

די דאזיגע אלע אנווייזונגען און בעפעהלען ווערען דאך ארויסגעשטעלט אינערהאלב דער אונטערנעהמונג דורכן אייגענטימער אדער זיינע געהילפען, קאנען זיי שוין נישט געניסען פער־שטענדליך אזא אבסאלוטע צוטרויליכקייט, ווי ס׳געניסען די אויסערליכע דאקומענטען. ס׳וואלט דעריבער צוועקמעסיגער געווען, לויט אונזער מיינונג, ווען דאס בוכען פון די דערמאנטע דראבנע טראנזאקציעס ווערט בעפרייט פון דער פליכט צו דאקומענטירען.

אמת, די פעראָרדנונג פון פינאנץ־מיניסטער פון 13 אפריל 1932 גיט אין ארט. 2 אנווייזונגען, ווי אזוי ס׳דארפען געבוכט ווערען דראבנע לייזונגען פאר קאסע. מ׳קאן, זאגט דער דערמאנטער ארטיקעל, אריינטראגען אזעלכע פאזיציעס אין די ביכער, נישט בעצייכענדיג דעם קוואנטום סחורות, נאר דעם סך הכל פון טאג־לייזונג, וועלכער דארף צוזאמענגעשטעלט ווערען אויף פריהער צוגעגרייטע רשימות אדער אויפן סמך פון בלאק׳ן.

כדאי צו בעמערקען, אז דער סיסטעם פון בלאקען איז מעהר אנגענומען. געוואונשען איז אבער, אז יעדער צעטעל זאל זיין פערזעהען מיט א לויף־נומער. ווערען דאטירט און אונטערגעשרי־בען. אויסגעשריבען דארפען די בלאקען ווערען נישט מיט בליי, נאר מיט טינט.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84

דאנערשטאג, דעם 6-טען יוני ד. י. 9 א זייגער אווענד

נאר איין איינציגער

לידער־קאנצערט

HERMAN SIMBERG

ארטיסט פון וועלט־רוהם, ערשטער טענאר פון דער אפערע La Scala אין מעדיאלאן ווי אויך פון דער בערלינער אפערע און אלס יוד איז ער געווארען פערטריבען דורך די היטלעראוועצעס.

ביים קלאוויר: **Prof. LUDWIK URSTEIN**

אין פראגראם:

טאסקא, ריגאלעטא, קארמען, שרעקליכער הויף, זשידובקא, יעוועגני אניעגין, שפאנישע פאלקס־לידער, נעאפאליטאנער א. א.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

ראדיא־פראגראם

דינסטאג, דעם 5־טען יוני 1934

6,35 גראמאפאן, 6,40 גימנאסטיק, 6,55 גראמאפאן, ידיעות, 7,10 גראמאפאן, 7,30 פער־שידענעס, 11,57 צייט־סיגנאל, ידיעות, 12,05 פרעסע, 12,10 קאנצערט, 1,00 ידיעות, 1,05 פראגראם פאר קינדער, 1,20 גראמאפאן, 1,55 פון ארבייטס־מארק, 2,00 עקספארט, קאמוניקאט, 4,00 קאנצערט, 5,00 פון פ. ק. א., 5,15 קאנצערט, 6,00 רעפערעט, 6,15 געזאנג־רעסיטאל, 6,45 לאדזער פאסט־קעסטעל, 7,00 פערשידענעס, 7,15 גראמאפאן, 7,50 ספארט־קאמוניקאט, 8,02 פאעזיע, 8,12 מוזיק, שמועסען, 8,25 אפערע „מאריא״, ידיעות, קאמוניקאט, 11,00 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ־מוזיק.

* * *

פון אויסלאנד

7,55 לאנדאן — אפערע „אטעלא״. 8,35 בוקארעשט — סימפ. קאנצערט. 8,45 מיילאנד — אפערעטקע. 9,00 אסלא — סימפ. קאנצערט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	86.75
3 פראצענטיגע בוראוולאנע —	44.75
4 „ דאלארובקא —	53.25
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	67.38
8 „ ווארשאווער פאנד־בריף	56.50
8 „ לאדזער „ „	49.50
ענגלישער פונט — — —	26.88
דאלאר — אפיז. 5.30.50 נישט אפיצ. —	5.27
גאלד־דאלאר — — — —	8.91
גאלד־רובל — — — —	4.60
דייטשער מארק — — —	2.05

מעלדונג

הנחה בילעטען אויף דער לעצטער פארשטעלונג פון „41-טען״ מיטוואך ד. 6 יוני ה. י.

מיטוואך ד. 6 יוני 9,30 אווענד ווערט גע־שפילט צום לעצטען מאל אין קאמעראל טעאטער אל. 1 מאי 2 די אויסגעצייכענטע סאוויעטישע פיעסע דער „41-טער״ אין די הויפט ראלען: יאנאס מורקאוו און דיאנא בלומענפעלד. הנחה בילעטען גיט ארויס די בארא־כאוו=ביבליאטעק אל. קאשטשושקי 9 יעדען טאג פון 10 ביז 2 און פון 6 ביז 10 אווענד. 2323

ביי מאגען־בעשווערדען

דארם־פערשטאפונג, בעווירקט א גלאז נאטירליך ביטער־וואסער

Franciszka Józefa

א שנעלע בעלעבונג פון פערדייאונג. פרעגט דאקטוירים צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד־אפטעקעס.

צוזאמענפאהר פון טאז־דעלעגאטען אין ווארשא

שבת דעם 9-טען און זונטאג דעם 10 יוני קומט פאר אין ווארשא דער צוזאמענפאהר פון דעלעגאטען פון די טאז־אפטיילונגען.

די לאדזער טאז־אפטיילונג דעלעגירט אויף דעם צוזאמענפאהר די פערוואלטונגס׳מיטגלידער: ד״ר ש. שווייג, ד״ר ל. שיפמאן, ד״ר מ. וואלפסאן, אינזש. ש. לעבענהאפט, און ק. קאבאקער.

ד״ר ל. שיפמאן נעמט אנטייל אין צוזאמענ־פאהר אלס מיטגליד פון דעם צענטראל ראט ביים טאז, און ד״ר ש. שווייג אלס מיטגליד פון הויפט־פערוואלטונג.

שבת פאר דעם צוזאמענפאהר וועט אין ווארשא פארקומען א זיצונג פון דער שפיטאל־קאמיסיע, אויף וועלכער ס׳וועט בעטראכט ווערען די אנגעווייטיגטע פראגע וועגען יודישען שפיטאל־וועזען. אין דער זיצונג וועט אנטייל נעמען אין נאמען פון לאדז ד״ר ל. שיפמאן — וו. פרעזעס פון לאדזער „טאז״.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע״

היינט דינסטאג ווערט געשפילט אין יודישען טעאטער „פילהארמאניע״ דאס לעבענס בילד „געלד ליבע און שאנדע״ פון זאלאטארעווסקי אין 4 אקטען צו ביליגע פרייזען. עס נעמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל.

פאהרען קיין ארץ־ישראל

אינפארמאציעס אין „תוצרת־הארץ״ שרודמיעסקא 3.

ראטעוועט אייער געזונד!

קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיגט איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

פעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאקעס־גומי־זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס —

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאומבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

„ראזמאיטאשטשי״

רעפרעזענטאנט־טעאטער — ציגעלגאס 27 טעל. 112-25

פאזיטיוו לעצטע וואך! געזעגענונגס־פארשטעלונגען פון דעם יודישען שעוואליער, פון דעם פענאמענאלען און בעצויבערנדען

פסח׳קע בורשטיין

צוזאמען מיט דעם בעליבטען כאראקטער־קאמיקער **יעקב פישער**

היינט, דינסטאג, 9.30 אוונט

פאפולערע פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען

דער גאסן־זינגער

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.

סאניטאר־קאנטראלעס אין די שפייז־געוועלבער

(2) אין שייכות מיט׳ן אונטערגענומענעם קאמף צו בעקעמפען דעם בויך־טיפוס אין לאדז, זענען די סאניטאר־ארגאנען צוגעטרעטען דורכ־פיהרען לוסטראציעס אין אלע שפייז־געוועלבער, צוידען פון זאדא־וואסער א. א. וו. די שולדיגע אין נישט צופאסען זיך צו די פערפליכטענדע סאניטאר פארשריפטען וועלען צוגעצויגען ווערען צו שטרענ־גער פעראנטווארטליכקייט.

אנגעהויבען די טעטיגקייט

פון יודישע לאקאטארען און סוב־לאקאטארען פעראיין

דער ניי־געשאפענער אין לאדז יודישער לאקאטארען און סובלאקאטארען פעראיין האט שוין אנגעהויבען זיין טעטיגקייט.

דער סעקרעטאריאט געפינט זיך אויף פיל־סודסקיעגא 54 און איז טעטיג טעגליך פון 10 ביז 1 פארמיטאג.

פרויען האבען זיך געסמ׳ט...

(2) אין איהר אייגענער וואוינונג אויף וושעשניעווסקא 36, איז נעכטען בעגאנגען זעלבסט־מארד דורך פער׳סמ׳ען זיך מיט ברען־שפירט א געוויסע אלפרעדא וואזשניאק.

די 19-יעהריגע סטאניסלאווא בראנסקא (אושענדניטשא 5) האט זיך דאסגלייכען פער׳סמ׳ט מיט יאדינע.

די סיבות פוןביידע זעלבסטמארד־פאלען זענען נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

זעלבסטמארד פון א יונ־דישען סוחר

(א) לעם דער סטאציע באבי, פעטריקאווער קרייז, האט זיך געווארפען אונטערן צוג און איז צושניטען געווארן אויף שטיקער דער ראדאמסקער סוחר ראובן באזשיקאווסקי, וועלכער איז לעצטענס שטארק פערארימט געווארען.

ספעציעל האבען איהם צוגעדריקט די שטייערן.

צושניטענער מענש אויף די באהן־שינעס

(2) אויפ׳ן באהן־פלאנט נעבען זשאביעניעץ איז נעכטען 8 פריה געפונען געווארען א טויטער קערפער פון א מאנספערשוין, וועלכער איז צושני־טען געווארען פון א צוג.

ביים טראגיש־אומגעקומענעם זענען נישט געפונען געווארען קיין שום דאקומענטען, די אויס־פארשונגס־מאכט נעמט אן, אז מען האט דא צו טון מיט א זעלבסטמארד־פאל.

נייע ראדיא אבאנענטען

(2) אין משך פון חודש מאי זענען אין לאדז צוגעקומען 533 ראדיא־אבאנענטען, בעת אין דערזעלבער צייט האבען זיך אפגעזאגט צו געניסען פון ראדיא־נחת 227 אנדערע ראדיא־אבאנענטען.

קאנצערט פון הערמאן סימבערג אין פילהארמאניע

דאנערשטאג דעם 7־טען יוני אין אווענט קומט פאר אין פילהארמאניע דער קאנצערט פון וועלט־בערימטען זינגער הערמאן סימבערג.

דער דאזיגער זינגער איז אויך אייבער פון די פיל קרבנות פון היטלערלאנד, ער בעזיצט א הערליך לירישע שטימע. זיין קאנצערט רופט ארויס א גרויסע פעראינטערעסירונג. ביים קלאוויר וועט אקאמפאנירען פראפ. לודוויג אורשטיין.

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס־שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו״ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר עפאפיי פון ליבע, פרייד און טרויער אין מייסטערווערק א. ג.

„דער מענש, וועלכער האט געגנב'עט א הארץ"
JAMES DUNN, BOOTS MALORY

ריהרענד ליד פון צוויי הערצער! פילם, וועלכער ריהרט און ענטציקט אלעמען! — אין די הויפט-ראלען:
די יונגסטע עקראן-קינסטלער.

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע ווי אויך די לעצטע געשעהענישען פון דער וועלט און FOX נייעס.
אנהייב 4 א זייגער נאכמיטאג.

יזכור — מאריס שווארצ'ס — יזכור
מיט די גרעסטע קינסטלער פון ניו-יארק
גרעסטע שאפונג!
קירצליך אין קינא „CZARY"

ארטאפעדישע אנשטאלט
ר. קאוואלסקי,
11 ליסטאפאד 26, טעל. 132-59
ווי אויך דער זוהן ז. קאוואלסקי, פעטריקאווער 62 טעל. 243-93 — עלטסטער ארטאפעדישער אנשטאלט געגרינדעט אין יאהר 1895 עמפפעהלט פאר קראנקע אויף ברוכען, נארמעטען אויף זעמטליכע פערקרימונגען פון רוקען-ביין, אלערליי ארט פראטעזען אויף פיס און הענד, אויף פערשידענע פערקריפלונגען, נאך-אפעראציאנס-בויך-פאסען אויף בערקעס, אויך ארטאפעדזען זיך פון מאגען ווי אויך אנלאגען אויף פלאטפוס א. ז. וו.
דער אנשטאלט ווערט אנגעפיהרט אונטער דער פערזענליכער פאכמענישער לייטונג, צאהלרייכע דאנקזאגונגען פאר גענצליכע אויסקורירונג פון פערעלטערטע פערקריפלונגען.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
סע אָרדינירען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYNSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדן און פערטיגע שייטל-ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט
ביי קערש.
סקווערנוא 15

די שענסטע דרוק-ארבייט ווערען אויסגעפירט אין דער דרוקערייי
בראמבערג און בוים
פילסודסקיעגא 55 (פראנט)
ווי צ.ב.ש. רעכנונגען, בריפבויגען, קוויטאריושען, שטרימפף-באנדעראלען, עטיקעטען, חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, א.א. פינקטליך און סאליד אויסגעפערטיגט.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

Dr. A. Gibiański
לונגען- און הארץ-קראנקהייטען
וואוינט איצט
זאכאדניא 59A
טעלעפאן 133-81.
נעמט אן פון 9—10^{30} און פון 4—6^{30} נאכמ.

Poradnia
WENEROLOGICZNA
הויט און ווענערישע קראנקהייטען
אין געווארען איבערטראגען
אויף 2 זשעלאנא 2
(פיעטריקאווער 47)
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד,
זונטאג און הגאות פון 9—2 מיטאג.
א וויזיט 3 זל.
פון 11—1 מיטאג און פון 3—4 נאכמ.
נעמט אן א פרוי-דאקטאר.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוואכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

יאהרגאנג 1913
אדרעסעניס פאר איינציגע שפייזערס, שרייבט דאס קאנצעסיאנירטע
ביטשריפט = ביורא
פאר אדמיניסטראטיווע און געריכטליכע ענינים פון
ה. בערגהאלץ,
לאדז, פילסודסקיעגא 6.

פערשידענעס

גאלד, זילבער, בריליאנטען, קינסטליכע גאלדענע ציינער און לאמבארד-קוויטען קויף איך און צאהל די בעסטע פרייזען L. Korzeń Pomorska 26 פראנט-געוועלב.

כ'זוך צו קויפען א אויטאמאטישע קלעמבושקע-מאשין אויף 12 קאפלען. צו וויסען געבען ביי בלימבוים, שרודמיעסקא 7, פאר פערילמוטער.

איך זוך צו קויפען סוויטער-מאשינען „פע-דע". אדרעס דזיאלאשסקי, אלעא 1-טער מאי 18. 2319

די דאקומענטען מיט דער מארקע, וואס איז מיר אוועקגענומען אויף נאוואמיעסקא 26 אדער נור וועגען די דאקומענטען ביטע זיך צו פערשטענדיגען טעל. 151-94. דיסקרעציע געזיכערט.

איך זוך א שותף געווינשען א שניידער-מייסטער מיט'ן א קליינעם קאפיטאל צו אנ'איינגעפיהרט געשעפט אין א גוטען פונקט. אפערטען אונטער „שותף" אין אדמ. פון דער צייטונג.

לעכער און געוועלדריסען אין דאמען און אין הערן-גארדעראבען ווערען קינסטליך פערשטאפט, נישט צו דערקענען, צו זעהר ביליגע פרייזען. נאד-לודקא 12 אין נייעם הויז, אין דער קונסט-שטאפעריי.

45.000 CEGIEŁ sprzeda natychmiast tanio Cegielnia Głowackiego 18/20, róg Brzezińskiej Nr. 100, telefon 175-66. 2316

Zaginiony został dowód osobisty na imię Szmul Grosman, wyd. w Magistracie m. Nasielska

ראקאלען

א בעקוועהם ארט אויף א ווערקשטעל, ווי אויך אנ'ארט פאר 2 יונגע לייט צו שלאפען איז אבצוגעבען ביליג פיעטריקאווער 21, פראנט, 2. שט. וו. 5

א גרויס זוניג צימער מיט באלקאן פאר א קינדערלאזע פאמיליע אדער אלס ווערקשטעל צו פערמיטען. צו ערפאהרען נאד-לודקא 12, אין דער קונסט-שטאפעריי.

אנ'איינזאמע פרוי זוכט א סאליד סובלאקאטארקע, אנדושעיא 41, וו. 14

3 צימער
מיט א קוך
מיט בעקוועהמליכקייטען אויפ'ן 1-טען אדער 2-טען שטאק ווערט געזוכט צו דינגען. צו וויסען צו טון פון 3—4 נ"מ טעלעפאניש 150-30.

די נייעסטע עלעקטרישע פאטענטירטע
אלארם-אפאראטען
געגען גנבות, איינברוך און פייער
אינסטאלירט עלעקטרא-קאנסטרוקטאר
מ. געלבארט, קילינסקיעגא 23
טעל. 142-41
פאר זומער-וואוינונגען ספעציעלע ביליגע איינריכטונגען.

פאראפינערס,
צו שפול-מאשינען
בעקומט מען ביליג אין דער מעכאנישע שלאסעריי
J. REDER
11. ליסטאפאד 11/13
(רוג זאכאדניא)

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

Dr. med.
WIKTOR MILLER
אינערליכע קראנקהייטען
ספעצ. רעוומאטיזם, ארטעריטיזם,
פיזיקאלישע טעראפיע.
אל. קאשטשושקי 13, טעל. 146-11
נעהמט אן פון 4—6.
אין דער לעטשניצע „Vita", פון 12—1.

Dr. med. CZESŁAW ROSTROWSKI
HOMEOPATA,
przeprowadził się na ul.
Ewangielicką 16 Tel. 172-80

לעטשניצע
פאר וועגערישע קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
וועגערישע-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען, אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
Oł. ZADZIEWICZ
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפ-קראנקה.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אן פון 4 ביז 8 אווענד.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Mentopinol-Glob
א מיטעל געגען סוכאטעס, אסטמע און ליידען פון אטעם-וועגען
„Uniwersal"
היילט רעוומאטיזם און אלערליי נערווען-ווייטאגען.
„Hebrolin"
א מיטעל געגען ליישאיעס, עקזעמע און הויט-שיילונג.
Bobo-Glob
פודער פאר קינדער.
Proszek „Glob"
בעזייטיגט קאפ-ווייטאג.
עמפפעהלט
Laboratorjum przy Aptece
Dr. Far. ST. TRAWKOWSKIEJ
w ŁODZI.

ברוך-קראנקע!!!
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פוילען בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

אין דער ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ספעציעל פאר אלערארט ברוך-קראנקע (רופטורען) ביי מענער, פרויען און קינדער, ווי אויך פאר אלערארט קאליקעס און פעהלערן פון גוף. אלע ליידענדע אויף די שווערסטע, פערעלטערטסטע און געפעהרליכסטע ברוכען ווערען מיט דעם גרעסטען ערפאלג, אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער געהיילט.

Rapoport

ברוך-ליידענדע!
פערלאזט נישט די קראנקהייט, — ווייל דער ווינקעל-ברוך אז מען פערנאכלעסיגט ווערט ער גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויין אין דעם כים איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה. פון פערדרייען זיך די קישקעס קאן מען ווערען בראנדיג און שטארבען. — ספעציעלע ארטאפעדישע גומי הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען שנעל און זיכער די שווערסטע און געפעהרליכסטע ברוכען פעסט. ארטאפעד הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס ווי אויך ספעציעלע אונדערוועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען בעגען ארויספאלען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!
אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביינער שווינדזוכט, לייטונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע, קינסטליכע גומענע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט-פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! — אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט. — אכטונג!
30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-כאריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אוים מיין דאנקבארקייט דעם גרויסען ארטאפעד. ספעציאליסט דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר זיין ערוויסטעטעטען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. דער ה' דיר. י. ראפאפארט האט נישט געשפארט קיין ארבייט, בעת ס'האט מיר געדראהט א געפאהר און האט מיך דערפיהרט צו א נארמאלען געזונד-צושטאנד. נאך 3 וואכען טראגען זיין ספעצ. הייל-באנדאזש פיהל איך מיך נישט בלויז געזונט געגען א געפאהר, נור פולשטענדיג געזונד.
ארוויל דרעשלער. לאדז, ווסכאדניא 4. (8)

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער זייט שפאלטען	
אין טעקסט—40	• • • • • 60—	4
צאכ'ן טעקסט—12	• • • • • 18—	

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס מיטעלערע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז קענען פארמאגן און פיינאנס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.

ארויס פון זומפ און צוריק אריין

איבערדערצעהלט
פון לאה ראוויניצקי (תל-אביב)

ווען דער פריהמארגען האט זיך א פרישער, א קרעפטיגער אריינגעגאסען אין די ליכטיגע, אויפגעוואכטע פענסטער — דעמאלט איז אין די שכנות׳דיגע צימערלעך געווארען אן אויפלעבונג. יונגע־לייט, מעהרסטענס יודישע בחורים, פעריקליבענע פון גאר דער וועלט אין בערלין, דער דייטשישער אוניווערזיטעט שטאט, האבען געהאט דא זייערע סטאנציעס. בייטאג האבען זיי געהערט לעקציעס פון די פראפעסארען — און אין די נעכט האט זיך יעדער איבער געפראוועט זיין וועלטעל.

צוויי חברים זענען מיר געווען איך, מיט גרשונ׳ן, בישט קוקענדיג, וואס מיר ביידע זענען געקומען פון צוויי פערשידענע לענדער: איך, א זוהן פון א רייכען פאלעסטינער קאלאניסט — און גרשון א ליטווישען סוחר׳ס א זוהן — האבען מיר דאך זיך איינגעלעבט ווי צוויי לייבליכע ברידער. בישט אפגעשייד זיך א מינוט איינער פון צווייטען, איך פלעג מיט גרשונ׳ען ליגען און שטילע מינוטען אין איין בעט און דערציילען פאר איהם מעשה׳ס פון זעניגען לאנד, וואו איך בין געבוירען און אויפגעהאדעוועט געווארען, פון דעם גרויסען פרדס מאראנצען בוימער, די גאלדענע פירות שווערען מיט זיסע זאפטען צו דער ערד ארא... איך פלעג איהם דערציילען פון די אראבישע שבטים, זייערע מנהגים, דיערע ווייבער מיט שווארצע גליהענדיגע אויגען, פאר איהם איז עס אלץ געווען ביי — יעדער זאך — אנ׳ענטפלעקונג. צוויי קעפ זענען געלעגען אויפ׳ן ווייסען קישען.

איינמאל אין אנ׳אוונד, ווען מיר האבען זיך ביידע אומגעקעהרט אהיים, שפרייזענדיג אין א פעדערפען גאסעל ערגעץ אין א זייטיגען קווארטאל פון דער גרויסער שטאט, האבען מיר דערהערט אין דער טונקעלקייט א געוויין, ווען מיר האבען ביידע זיך דערנעהנטערט צום ארט — האבען מיר פאר זיך דערזעהען א יונג מיידעל, קעטיג פון א יאהר 16—17. זי האט געוויינט מיט ביטערע טרעהרען.

— וואס איז דיר, מיידעלע? בין איך א גע־ווארפענער צו איהר צוגעשטאנען. דאס מיידעל האט זיך געשטיקט מיט טרעהרען, געקנייטשט דאס טי־כעלע צו די אויגען, צום מויל. זי האט שלוכצענדיג דערציילט, אז מ׳האט איהר פערטריבען פון שענק, וואו זי איז דארט אנגעשטעלט געווען ביים פערקויפען וויין. דער טאטע לאזט איהר אין שטוב נישט אריין. זי איז פערצווייפעלט, אומגליקליך...

איך בין געריהרט געווען ביז טרעהרען. איך האב געזוכט אין די קעשענעס, אוועקגעגעבען איהר דאס גאנצע געלט, וואס איך האב פערמאגט, גענומען איהר מיין אדרעס.

— קום, מיידעלע, צו מיר, איך וועל דיר העלפען מיט וואס איך וועל נאר קענען.

זי האט אנגעקוקט אונז ביידע מיט שטוינונג, זי איז אזוי איבערראשט געווען פון אונז, גוטע מענשען, אז זי איז גרייט געווען ארומכאפען אונז אין קושען.

— איך דאנק אייך וואוילע קינדער — האט זי געדריקט מיר און מיין חבר, איך הייס לאטכען, איך וועל אומבעדינגט קומען...

מיר האבען זיך ביידע דערוואוויטערט אין דער פינסטערניש פון געסעל. איך האב זיך נאך אלץ נישט געקענט בערוהיגען פון דער בעגעגעניש. מיר האט זיך אויסגעדוכט, אז איך האב אלץ וועניג פאר׳ן מיידעל געטון, איך האב פאר גרשונ׳ען ארויסגערעדט אלץ, וואס ביי מיר אין הארצען האט זיך אין דער מינוט צונויפגענומען, און גרשון האט פערשטיענדיג געשוויגען אין זיך, בישט געשטערט מיט א וואָרט מיינע ווארימע געפיהלען.

אויפצומארגענס איז לאטכען פינקטליך געקומען גאנץ פריה צו אונז אין צימער, צו איהר גרעסטער פערוואונדערונג האט זי געטראפען אונז ביידע ליגען אין בעט לייענען א בוך.

— א, מיינע ליבע, — האט זי געוואונקען מיט אנ׳אייגעל — אזוי גאר, איהר ליגט זיך אין בעט — און...

— וואס? ניין... האב איך זיך אנגעשטויסען אויף איהר פאלשען חשד — ער איז דאך מיין פריינד.

— יא, יא, איך פערשטעה שוין, וואס פאר א פריינד איהר זענט — האט זי שעלמיש געלאכט — מיינע ליבע שטיפערס... ♦

גרשונ׳ען איז אומבעקוועם געווען פון דעם מיידעלס וויזיט, ער האט זיך פלינק ארויסגעקליבען פון געלעגער. עס האט פלוצלונג אפגעכאפט א פערדרוס פאר אלץ, וואס געפינט זיך דא אין צימער. ער האט זיך געוואלט העראויסעדען פון מיר, פון דער עזות׳דיגער לאטכען, ער האט א שווייגענדיגער פערלאזען דעם צימער, און זיך געלאזט אין טומעל פון די פריהמארגענדיגע גאסען.

לאטכען האט ארומגעכאפט מיר און געקושט מיר אין פנים, אין די אויגען.

— דו ביזט א גוטער, מיין יונגעל!

— זאג האסט מיך ליב? — האט זי מיר ארומגעקלאמערט מיין האלז.

— איך האב ליב אלע מענשען — האב איך א פערדריקטער אין איהרע מיידעלשע, יונגע ארעמס ארויסגעשטאמעלט.

— גיה, ביזט א שלעכטער! — האט זי ראפ־טום אפגעלאזט.

— איך וויל דו זאלסט נאר מיר ליב האבען.

איך האב מיט פערטראכטע אויגען זיך אוועק געקוקט און צוגעגעבען:

— אויב דו ביזט אויך פון די ליידענדיגע וועל איך דיך ליב האבען, און טון פאר דיר גוטס.

זי האט דערפיהלט צו מיר א מאדנעם צו־טרוי. עפעס איז פאר איהר ביי געווען מיין בעציהונג צו איהר, נישט ווי אלע יונגע לייט מיט זייערע גראבע, צושטיענדיגע מאניערען. זי האט בעמערקט, אז איך בעציה זיך צו איהר ווי א גוטער פאטער. זי האט פאר מיר דערציילט פון איהר יונגען, שוין צעפרעסטען לעבען. זי האט זיך גארנישט געשעהמט פאר מיר, און איך האב אלץ אויסגעהערט מיט טרעהרען און די אויגען האב איך געגלעט איהר כמעט קינדערישען פנים, געטרייסט איהר, און צוגעזאגט צו טון פאר איהר וואס איך וועל נאר קאנען.

— וועסט אבער אוועקווארפען היין, פריהער־דיגען לעבען?

— אז דו הייסט מיר, יונגעל, וועל איך עס טון.

ווען גרשון האט זיך אומגעקעהרט אהיים אין אוונד, האט ער געטראפען לאטכען שלאפען אין זיין בעטעל. ער האט אראפגעווארפען פון זיך די מלבושים און זיך געלייגט אין מיין בעט. איך האב זיך באלד אויפגעוועקט פון שלאף, גענומען רעדען צו גרשונ׳ען.

— איך האב דערוויל דאס מיידעל איבער־געלאזט ביי אונז אין צימער. ס׳קען דאך, ברודער, איהר נישט פערטרייבען. דו זעהסט דאך ווי אומגליקליך זי איז? זי האט פאר מיר אלץ, אלץ דערציילט דאס גרויס־שטאטישע לעבען האט איהר פעראומגליקט. — אבער מ׳קען דאך נאך איהר ראטעווען. — זי איז דאך נאך אזוי יונג — כמעט א קינד —

גרשון האט יא געהערט, און נישט געהערט, וואס איך רעד איהם אריין אין אויער. דאס מיידקייט פון א גאנצען טאג ארומוואנדלען איבער דער שטאט האט אויף איהם געלייגט א שווערען שלאף. דאס כראפען האט זיך הויך געלאזט הער־רען איבער דעם צימער. איך האב באין אופן נישט געקענט איינשלאפען. די רעיונות האבען זיך ביי מיר געפלאנטערט, געוועקט מיינע נערוועז. איך האב זיך געווארפען פון איין זייט אויף דער צווייטער.

— מ׳דארף נישט פערגעסען צו קויפען פאר איהר ווארימע מילך — האב איך אריינגעמורמעלט אין קישען — פאר קיין פאל נישט לאזען איהר רוי־כערן... מ׳קען נאך איהר ראטעווען, מ׳קען נאך... דער עיקר עפעס א פאסיגע שטעלע פאר איהר צו בעקומען...

לאטכען איז פערבליבען ביי אונז אין צימער קיין גרויסע זיבען זאכען האט זי מיט זיך נישט פערמאגט. — א חוץ איין איינציג קליידעל אויף איהר ליב — און א קליין האנד־בייטעל, וואס דארט האט זיך מעהר נישט געפונען ווי א נאד־טיכעל, אביסעל פודער און עטליכע פאר־ב־שטיפטען צו די ליפען און אויגען. זי איז זיך ארומגעגאנגען איבערן צימער, איבער׳ן קארידאר און מיין פיזשאמע, און מיט א מאדנע לייכטקייט בעקענט זי זיך מיט די שכנים פון די צימערן, יונגע סטודענטען־קאר־לעגען. זי איז איינפערזיכטיג צו יעדען איינעם. יעדער קלונג פון טעלעפאן ברענגט איהר ארויס פון די כלים. און, אז עס קומט אמאל א מיידעל צו גאסט צו איינעם פון די סטודענטען — זעהט זי אין איהר א שונא — איהרע א קאנקורענטין.

איינמאל, ווען די שווארצינקע מאניע איז גע־קומען א זונטאג צו איינעם פון די סטודענטען, האט איהר לאטכען מיט א געלעכטע״ל געפרעגט:

— צו וועלכען בחור קומסטו עס?

— צו אלעמען — האט זי מיט א לייכטקייט איהר אפגעפערטיגט.

— א, גאט — האט איהר אנגעכאפט א רחמנות פאר סאניען — קענסט זיך אנ׳עצה געבען מיט אלעמען?

לאטכען איז גאר גיך נמאס געווארען דער בעגרענעצטער צימער־לעבען. זי האט געבענקט נאך דער פרייער גאס. עס האט איהר געצויגען צום גרויס־שטאטישען זומפ — וואו זי האט אקארשט נאר וואס געשטעקט דארט ביז׳ן האלז. זי האט נישט געקענט פערטראגען, וואס מען צערטעלט איהר, מען קוקט איהר נאך איהרע טריט. עס איז פאר איהר געווען אזוי נישט נאטירליך, נישט פערשטענדליך, הלמאי, קיין איינער פון די בחורים וויל זיך צו איהר נישט צוריהרען, גארט נישט איהר באקעמען ליב. זי האט מיט אמאל געקריגען א שנאה צו מיר, וואס וואכט נאך איהרע טריט, און האלט איהר זאגען כסדר מוסר. זי האט אנגע־הויבען רויכערן בפרהסיא, נישט בעהאלטענער־הייט. און ווען איך האב איהר אנגע׳הויבען אויס רעדען — האט זי פאר מיר אנגעהויבען צו שפרינ־גען מיט איהרע דינע פיסלעך איבער׳ן טעפיך. זי האט געקריצט מיט די ציינער און ארייגעשריגען מיר אין פנים אריין.

— דו געלער, איך האס דיך!

זי האט זיך איינגאנצען איבערגעאנדערשט, אזוי, אז גאר גיך האבען איהרע אויפפיהרונגען קאמפראמיטירט די שכנים פון קארידאר — דער גאנגען אזש צום ווירט פון הויז, און דערוויסענדיג זיך, אז זי האט נישט ביי זיך קיין שום דאקור־מענטען — האט זי בעל־כרחה געמוזט פערלאזען דעם צימער. מיט טרעהרען אין די אויגען האט זי זיך געזעגענט מיט מיר און גרשונ׳ען.

לאטכען איז אוועק אין דער גאס. זי האט באך געפארבט זיך די ליפען, אונטערגעשמירט פעט אונ־טער די אויגען, און אנגערעדט צו זינד די פער־ביגעהער. געלויערט אין די בעט ביי די ראגען פון די גאסען. איינמאל האט זי מעכאניש א שלעפ געטון א יונגענמאן פארן ארבעל — און צו איהר גרויס פערוואונדערונג האט זי אין איהם דער־קענט גרשונ׳ען. זי האט שמעהנויזיג ארונטער־געלאזט די אויגען, און אין דער רגע האט זי פער־לוירען פון זיך דאס גאנצע פערשייטקייט. זי האט אזוי קינדיש ריין געקוקט אויף איהם.

— מיר וועלען זיך שוין מעהר נישט זעהען — האט גרשון ארויסגע׳עדט צו איהר טרוקען — איך פאהר מארגען אפ קיין ארץ־ישראל איבערן ים — צו זיך אין זוניגען לאנד.

— ווירקליך? האט זי געגלאצט אויף איהם די אויגען.

— יא, דא״ט ווארימט איביג די זון, די הימ־לען, זענען תמיד בלוי.

— נעהם מיך מיט, יונגעל, — האט זי פיעש־צענדיג זיך געטוליעט צו איהם, — איך בין פער־לוירען... איך זינק אין אומקום... נעהם מיך מיט, איך וועל פאלגען. וואס דו וועסט הייסען!

גרשון האט מעכאניש געדריקט איהרע קליי־נע הענטלעך, א שוויגענדיגער האט ער זיך אפ־געקעהרט פון דער אכצענדיגע״ לאטכען. אונטער זיך האט ער פיין־פויל געהערט איהר שטילען גע־וויין. זי איז געשטאנען א פערלוירענע ביי א פינסטערע וואנד. און איהר שמאלער סערפער האט געפיבערט אין פערצווייפעלטע קאנוואלסיעס.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע
נעהמט אן פון 8—12 בייטאג, 4—6 און פון 7—9.

די נייעסטע ערפינדונגען

א מאשין, וואס נעהמט אליין איבער אנ׳אנגעצייכענטער ריניע

די מאשין, וואס איז נישט לאנג צוריק ער־פונדען געווארען און וועגען וועלכער מיר געהערן דא בעריכטען, ארבייט מיט דער הילף פון א פאטאר עלעקטרישער צעל. די מאשין איז א מע־קווירדיגע און ארבייט ווי מיט כישוף. דערוויל האט זי נאך נישט קיין פראקטישע אנווענדונג. אבער ווער ווייסט וויפיל טויזענטער זי וועט מיט זיך ארויסשטופען פון ארבייט און טעטיגקייטען, ווען זי וועט אנהויבען אנגעווענדעט צו ווערען אין פערשידענע מאשינעס און איינריכטונגען.

די מאשין איז אויפגעבויט געווארען אין דעם טעכנאלאגישען אינסטיטוט פון מאסאטשוזעטס. זי איז מערקווירדיג דערמיט, וואס זי בעוועגט זיך פאראויס איבער אנ׳אנגעצייכענטער ליניע. איהר נעמט א שטיק ווייסען פאפיר און איהר צייכענט אן מיט שווארצען טינט א דיקע ליניע. די ליניע קאן זיין א גלייכע, און זי קאן זיין א קרומע, א גע־דרייטע, א געבויגענע, און קאן האבען וועלכע פארם איהר ווילט אליין. איהר שטעלט אוועק די מאשינקע אויף דעם בויגען פאפיר און זי הויבט זיך אן אליין צו רוקען פאראויס, און זי געהט אליין, און דרעהט זיך אויך אליין און קריכט זיך אליין איבער דער ליניע, וואס איהר האט אנגעצייכענט. דער אונטערשיד צווישען דער שווארצער ליניע און דעם ווייסען פאפיר צווינגט דער מאשינקע צו קירעווען זיך און בעוועגען זיך פונקט איבער דער ליניע.

די מאשינקע איז א קליינע און קען געשטעלט ווערען אויף א טיש. אבער בעוועגענדיג זיך פאר־אויס און קירעווענדיג זיך קאן זי קאנטראלירען אנדערע מאשינעס, וואס זענען הונדערטער און טויזענטער מאל גרעסער פאר איהר.

דערוויל קאן מען נאך נישט פאראויסזעהען אלע געביטען, וואו אזא מאשינקען קאן אנגעווענדעט ווערען, אבער אט זענען א פאר געביטען אזעלכע.

די מאשינקע קאן קומען אלס א טייל פון א שיף. די שיף בעוועגט זיך פאראויס מיט דער קראפט פון איהרע מאטארען, אבער דער וועג און די ריכטונג, איבער וועלכער זי זאל געהען און וואו אפצושטעלען זיך קאן קאנטראלירט ווערען פון אט דער מאשינקע. פריהער צייכענט מען אן דעם וועג אויף א בויגען פאפיר, מען לייגט עס אוועק אויף א טיש אין שיף; אויף דעם בויגען פאפיר וועט זיך בעוועגען די מאשינקע און מיט איהרע בעוועגונגען קאנטראלירען די בעוועגונג פון דער שיף.

דאס מיינט נישט, אז די מאשינקע וועט מיט זיך איינגאנצען אפשאפען דעם קאפיטאן פון דער שיף; אבער אלס א גרויסע הילף קאן זי איהם דאך זיין. דער פילאט, דער מאן, וואס קאנטראלירט דעם רודער פון שיף, וועט שוין נישט זיין אזוי שטארק צוגעבונדען צו דעם ראד פון רודער. און ווייטער קאן מען טאקע זיין פאלען, ווען עס איז נויטיג צו שיקען פאראויס א שיפעל אהן א מאנשאפט בכלל, ווי אין פאלען פון אויספארשען געפעהרליכע אדער ריזי־קאלישע פלעצער. אין אזעלכע פאלען קאן אזא מאשינקע זעהר א סך ארויסהעלפען און שאפען דעם אונטערשיד צווישען ערפאלג און דורכפאל.

אויף דעם זעלבען אופן קאן די זעלבע מאשינקע אנגעווענדעט ווערען אין עראפלאנען, אויטאמאבילען און אנדערע מאשינעס וואס געהען נישט איבער פארטיג־אויסגעלייגטע רעלסען. די מאשינקע קאן אויך געפינען א גרויסע אנווענדונג אין די פאבריקען, וואו עס ארבייטען גרויסע מאשינעס און וואס דארפען אזוי קאנטראלירט ווערען, אז מען זאל וויסען ווען אנצוהויבען, ווען אפצושטעלען זיך, ווען אפצושוואכען און ווען פערשנעלערען די בעוועגונג. זי קאן אויך געפינען אנווענדונגען אין אזעלכע פאלען, וועלכע מיר קאנען נאך איצטער נישט פאראויסזעהען.

ראדיא ווייזט די ריכטונג פאר עראפלאנען, וואס פליהען אין נעפעל

נישט קוקענדיג דערויף, וואס פא־פאלען מיט עראפלאנען קומען נאך איצטער פאר, און פון צייט צו צייט הערען מיר, אז דא אדער דארטען איז אנ׳עראפלאן אראפגעפאלען און עטליכע מענשען זענען דערהרג׳עט געווארען, איז אבער דער פראגרעס פון פליהען מיט אנ׳עראפלאן איצטער א סך זיכערער ווי עס איז געווען אפילו מיט א יאהר צוריק. אלע עטליכע חדשים קומט צו א נייע מאשין, א נייע ערפינדונג, א נייע איינריכטונג, וואס מאכט לופטפליהעריי זיכערער און פערלייכטערט די העכסט פעראנטווארטליכע אויפגאבע פונ׳ם פילאט.

דער גרעסטער שונא פון דעם לופט־פליהער זענען די נעבלען, מען זעהט נישט וואס אונטען טוט זיך, מען זעהט נישט קיין סיגנאלען און מען זעהט נישט אפילו מ׳דארף אדער מען קאן זיך אראפ־לאזען מיטן עראפלאן, און גייען אט דעם שונא איז איצטער פערהאן א מעכטיגע וואפען, און דאס איז א דין ביטעל ראדיא־סיגנאלען.

פון דעם לופט פעלד ווערען ארויסגעשיקט ראדיא־סיגנאלען דורך זעהר קורצע כוואליעס, און מיט קורצע ראדיא־כוואליעס קאן מען אזוי מאנופי־לירען, אז זיי זאלען געהען איבער א שמאלען וועג. די געוועהנליכע, די לענגערע ראדיא־כוואליעס, פער־שפרייטען זיך צוגלייך אין אלע ריכטונגען און וואו מען זאל נישט אויפשטעלען א מאשין, וועט מען די דאזיגע כוואליעס קאנען אויפנעמען, און מיט זעהר קורצע ראדיא־כוואליעס קאן מען אויספיהרען, אז זיי זאלען זיך פערשפרייטען בלויז אין איין ריכטונג: און בלויז יענע מאשינעס, וואס געפינען זיך אין אט דער ליניע קאנען די ראדיא־סיגנאלען אויפנעמען.

די ראדיא־סיגנאלען ווערען ארויסגעשיקט פון דער צענטראלער סטאנציע אין איין ריכטונג און אויטאמאטיש. די מאשין אליין שיקט ארויס די סיג־נאלען און מען דארף צו דעם קיין מענשען נישט און אין דעם עראפלאן איז פאראן א מאשינקע אזא, וואס בעמט אויף אט די ראדיא־סיגנאלען. אין דער מאשינקע איז פערהאן א ווייסע פאס מיט א שווארצען צייכען אין מיטען. אנטקעגען דעם שווארצען צייכען איז דא א קליינער דינער ווייזער. אזוי לאנג ווי דער עראפלאן פליהט דירעקט צו דער לופט־סטאנציע און איבער דער ליניע, איבער וועל־כער די ראדיא־סיגנאלען פערשפרייטען זיך, וועט דער ווייזער שטעהן פונקט אנטקעגען דעם שווארצען שטריך, זאל דער עראפלאן אפליען א ביסעלע אויף רעכטס אדער אויף לינקס פון אט דער ליניע, וועלען די ראדיא־סיגנאלן באלד אפגעשוואכט ווערען און דער ווייזער וועט זיך אפקערעווען אויף רעכטס אדער אויף לינקס פון דעם שווארצען שטריך. מוז דער פילאט אזוי קירעווען דעם עראפלאן אז דער ווייזער זאל שטעהן פונקט אנטקעגען דעם שווארצען שטריך, און דאן איז ער זיכער, אז ער פליהט איז א גראדער ליניע צו דעם לופט־פעלד.

אט די ראדיא־איינריכטונג, וואס צייגט דעם פילאט דעם גראדען וועג צו דער לופט־סטאנציע איז פאל פון א נעבעל, איז אזוי וויכטיג, אז אהן דעם וואלט זיך די לופט־פליהעריי בכלל נישט געקאנט אנטוויקלען צו יענער שטופע, ווי זי איז איצטער.

ל. בארארדולין.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
עלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע
קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט,
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג,
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוונד.

האַנדווערקעריי און האַנדעל

פאַרוואָס קומט נישט צו קיין קאָנסאָלידאַציע פון יודישע האַנדווערקער
צו די וואַהלען פון דער האַנדווערקער-קאַמער

אונזער אַפּעל צו ביידע האַנדווערקער-צענטראַלעס אין לאָדז וועגען קאָנסאָלידאַציע און פאַרשטענדיגונג צו די האַנדווערקער-וואַהלען אין לאָדז האָט נישט געגעבען דעם געהעריגען אָפּקלאַנג ביי די אָנפיהרער פון די האַנדווערקער-צענטראַלעס.

שוין דעם היינטיגען פרייטאג ענדיגט זיך דער טערמין פון אַריינטראַגען קאַנדידאַטען-ליסטעס אין דער וואָיעוואָדשאַפט צו די וואַהלען פון דער האַנדווערקער-קאַמער און ס'איז נאָך נישט געקומען צו קיין איין געשפּרעך צווישען דער עקספּאָזיטור און דער האַנדווערקער-צענטראַלע, פּאָלודניאָווא 4. ביידע צדדים מאַכען דיסקרעטע זייערע פאַרבערייטונגען, די עקספּאָזיטור האַלט זיך אין דעם אָפּמאַך וואָס די וואַרשאַווער יודישע האַנדווערקער-צענטראַלע האָט געשלאָסען מיט די קריסטליכע האַנדווערקער.

לויט דעם דאָזיגען אָפּמאַך, וועלכער איז גילטיג פאַר גאַנץ פּוילען, ווערט אַריינגעטראָגען אַן איינהייטליכע ליסטע פון יודישע און קריסטליכע האַנדווערקער, לויט דעם אָפּמאַך דאַרפען די יודישע האַנדווערקער בעקומען אין דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער 5 ביז 6 ראַטמענער פון 15 געוועהלטע און 3 פון 10 נאָמינירטע. די עקספּאָזיטור פאַרשטענדיגט זיך דעריבער מיט די קריסטליכע האַנדווערקער וועגען דעם דאָזיגען אָפּמאַך און ס'ענען שוין געמאַכט געוואָרען אַלע הכנות אויף אַריינצוטראָגען די בשותפותדיגע ליסטע.

דאַגעגען האָט זיך דער ענין אַזוי געשטאַלטעט, אַז פּאָלודניאָווא 4 האָט מיט דעם אָפּמאַך קיין שום שייכות נישט, צו די בשותפותדיגע אונטערהאַנדלונגען האָט זי אויך נישט קיין שייכות און דעריבער האָט דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער-פאַרבאַנד געמאַכט אַלע פאַרשריפטליכע הכנות אַריינצוטראָגען אַן'אייגענע קאַנדידאַטען-ליסטע, אויב צו דער צייט ביז פרייטאג זאָל נישט קומען צו קיין פאַרשטענדיגונג צווישען די יודישע האַנדווערקער גופא.

לויט די געשפּרעכען, וועלכע מיר האָבען אַדורכגעפיהרט מיט די אָנפיהרער פון ביידע צדדים האָבען מיר אַרויסגעפיהלט אַ געוויסען אונצופרידענהייט פון איין צד צום צווייטען, אַ געגענזייטיגע מורא און אַן'אַמביציע-שפּיל ווער ס'זאָל מאַכען די ערשטע ווענדונג וועגען אַ פאַרשטענדיגונג.

מיר ווילען דעריבער מאַכען די ווענדונג וועגען אַ פאַרשטענדיגונג, די האַנדווערקער-אינטערעסען שטעהען אין געפאַהר, די ביידע האַנדווערקער-קאַמער האָט גרויסע אויפגאַבען צו ערפילען און ס'טאָר נישט דערלאָזען ווערען, אַז די יודישע רעפּרעזענטאַנץ אין דער קאַמער זאָל פאַרקלענערט ווערען, ווייל לויט דער פּראָפּאָרציע איז זי אַזוי אויך נישט גענוגענד. דאָס פיהרען אַ וואַהל-קאַמף צווישען דריי יודישע ליסטעס איז טאַקע מסוגל די דאָזיגע רעפּרעזענטאַנץ צו פאַרקלענערען ביז אַ מינימום, ס'זענען גאַרנישט מעגליך אַזעלכע שווערי קייטען, וועלכע מ'זאָל נישט קענען בייקומען, מ'דאַרף נאָר האָבען דעם אויפריכטיגען ווילען הערצו ס'דאַרפען אויפהערען די איבערגעטריבענע אַמביציעס.

מיר ווענדען זיך צו ביידע צענטראַלעס וועגען אַ פאַרשטענדיגונג, היינטיגען פרייטאג וועט שוין זיין צו שפּעט. י. ה—ן.

די האַנדווערקער-קרעדיטען
פאַרוואָס בענוצען זיך די יודישע האַנדווערקער אַזוי ווייניג מיט זיי

די טעג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פאַרטיילונגס-קאָמיטעט פון די רעגירונגס-קרעדיטען פאַר האַנדווערקער, וועלכע ווערען אויסגעצאַהלט דורך דער קאָמונאַלער שפּאַרונגס-קאַסע, ס'זענען בעטראַכט געוואָרען אין אַלגעמיין עטליכע צעהנדליג ביטעס. די מעהרהייט פון זיי זענען בעפריעדיגט געוואָרען. ס'זענען נאָר אָפּגעוואָרפען געוואָרען די ווענדונגען, ביי וועלכע די קרעדיטען האָבען געזאָלט פאַרברויכט ווערען אויף די איבערשטיצעס.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם, אַז די דאָזיגע קורצטערמיניגע הלוואות פאַר האַנדווערקער ווערען געגעבען נאָר אויף צו פאַרגרעסערען דעם אומזאַץ, אויף איינצוקויפען רוי-שטאָף א. אַז. וו.

* * *

מיר האָבען שוין אַמאָל בעריהרט די פראַגע וועגען די דערמאָהנטע קרעדיטען. ס'איז נישט צו פאַרשטעהען, פאַרוואָס די יודישע האַנדווערקער אינטערעסירען זיך אַזוי ווייניג מיט די קרעדיטען. ס'איז דאָך נישט מעגליך, אַז די יודישע האַנדווערקער זאָלען די קרעדיטען נישט דאַרפען ווי ס'זעהט אויס פון דער צאָהל ווענדונגען, וועלכע ס'קומען אָן. ס'מוז דאָך זיין עפּעס אַן'אַנדער טיפערע סיבה דערביי, וואָלטען די יודישע האַנדווערקער, וועלכע בויטיגען זיך אַזוי שטאַרק אין ביליגען קרעדיט, אויפגעקלערט די סיבות, וועלכע צווינגען זיי אויסצומיידען די דאָזיגע קרעדיטען, דאָס וואָלט געווען זעהר אינטערעסאַנט און בעלעהרענד.

לאָדזער שוסטער פאַרלאַנגען אַן'אַנטייל אין מלוכה-בעשטעלונגען

אַ דעלעגאַציע פון לאָדזער שוסטער איז די פאַראַגען פון ראַטמאַן פון דער האַנדווערקער-קאַמער יאַקוביעץ און דירעקטאָר ד"ר קאַצענבאָגען זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען קיין וואַרשאַ, כדי צו פועל'ן, אַז די לאָדזער שוסטער זאָלען בעקומען רעגירונגס-בעשטעלונגען צוגלייך מיט אַנדערע.

די שטייער-אַמטען זענען אַליין פאַרפליכטעט
צו ערטיילען די פאָראויסגעזעהענע הנחות ביים הכנסה-שטייער

אין צענטראַלען קליינהענדלער-פאַראיין, פּאָמאָרסקאַ 15 איז אויסגעקלערט געוואָרען אַז דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט מיטגעטיילט אַז די הנחה פון אַרט. 27 פון געזעץ, וועגען הכנסה-שטייער, איז חל פאַר דעם צאָהלער אומאָפּהענגיג צי ער פאָדערט דאָס דירעקט.

די שטייער-מאַכט איז פאַרפליכטעט, ביים אויסמעסטען דעם הכנסה-שטייער, אָפּצוהיטען די פאָרשריפטען ווען אפילו ס'זאָל אויספאַלען לטובת דעם צאָהלער.

אין פאַל ווען דער צאָהלער בעלייגט נישט קיין זעזונגיע איז אויך דער שטייער-אַמט פאַרפליכטעט צו אַנערקענען דעם צאָהלער די הנחה וואָס זעהט פאָראויס דער אַרט. 27 (פּראָפּרע-כענען פאַר יעדען קינד), אויב דער אַמט בעזיצט מאַטעריאַל וואָס רעגולירט צו אַנערקענען די הנחה.

אויב דער צאָהלער וועלכער האָט נישט בעלייגט קיין זעזונגיע גיט אָפּ אַ רעקורס און פאָדערט צו פאַרקלענערען אויפ'ן סמך פון אַרט. 27, מוז דאָס דער שטייער-אַמט טוען, ווייל דער שטייער-צאָהלער האָט דאָס רעכט צו מאַכען פאַרוואורפען פון יורידישע נאַטור און דאָס נישט אַנערקענען די הנחה פון אַרט. 27, וועלכע דאַרף אַנערקענט ווערען שוין פון געזעץ אַליין, איז טאַקע אַ פאַרוואורף פון יורידישער נאַטור.

די פראַגע פון לערן-יונגלעך אין דער יודישער מלאכה

אין אַן'אַרטיקעל אין „דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען" שרייבט ד"ר ש. בערגסאָן:

דאָס בעשעפטיגען יוגענטליכע אַרבייטער און בעזונדערס אין די לעצטע יאָהרען פון שאַרפען ווירטשאַפטליכען קריזיס איז אַ זעהר פאַרשפּרייטע ערשיינונג, געטריבען דערצו האָט דאָס שטרעבען צו האָבען וואָס ביליגערע אַרבייטס-הענד, דאָס וועלען אויסקוואַליפיצירען אַרבייטער האָט דערביי געשפּילט די מינימאַלסטע ראָל.

וועגען דעם שרייבט אויך די אַרבייטס-אינספּעקטאָרין יאַנינאַ מיערזשינסקאַ.

„די גרויסע צאָהל לערן-יונגלעך לאָזט זיך — שרייבט זי — קודם כל פיהלען אין די האַנדווערקער-וואַרשטאַטען, די אַרבייטס-אינספּעקטאָרין שטעלען קאַטעגאָריש פעסט אין זייערע בעריכטען, אַז די צאָהל לערן-יונגלעך האַלט די לעצטע יאָהרען אין איין וואַקסען, אַז די איינענטימער פון די וואַרשטאַטען בעדינען זיך אַלץ מעהר מיט לערן-יונגלעך אַלס מיט אַ ביליגערע אַרבייטס-קראַפט (אונטערגעשטראָכען דורך אונז) און צוליב'ן דערענדיגען ווירטשאַפטליכען קריזיס זאָגען זיי אָפּ די געזעלען און בעמען צו לערן-יונגלעך", „מען טרעפט זייער אָפט וואַרשטאַטען, וועלכע בעשעפטיגען ביז 10 לערן-יונגלעך אָהן קיין שום געזעלען אָדער אַ פּאָר צעהנדליג לערן-יונגלעך ביי קוים אַ פּאָר געזעלען". די זעלבע דערשיינונג „לאָזט זיך זייער שטאַרק פיהלען בעזונדערס אין געוויסע אינדוסטריע-צווייגען", ווי למשל, אין דרוקעריי-וועזען א. א.

די טענדענץ צו בעשעפטיגען וואָס מעהר יוגענטליכע אַלס ביליגערע אַרבייטס-הענט האָט, פון דער אַנדערער זייט, אַרויסגערופען אַ שטרעבען פון די רעגירונגען פון אַ גאַנצע רייהע לענדער צו בעגרענעצען דעם אַנטייל און אָפּצוהאַלטען דעם צו שטאַרקען צופלוס פון יוגענטליכע אַרבייטער אין פּראָדוציר-פּראָצעס. מען האָט זיך געשטעלט פאַר אַן'אויפגאַבע נישט בלויז צו פאַרהיטען דעם געזונד פון יוגענטליכע אַרבייטער און נישט דערלאָזען זיי צו אַרבייטען, וועלכע זענען שעדליך פאַר'ן געזונט. דער הויפּט-ציל איז געווען — בעקעמפען די מוראדיגע אַרבייטסלאָזיגקייט, וועלכע נעמט אָן מיט'ן כסדר זיך פאַרטיפענדיגען קריזיס אַלץ שאַרפערע פאָרמען. די רעגירונגען האָבען אַ"ויסגערוקט פאָראויס וועגען קאַמף מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט דורך פאַרבייטען יוגענטליכע אַרבייטער מיט דערוואַקסענע. כדי דער פעדינסט פון אַרבייט זאָל אַריינפאַלען אין די הענט פון עלטערען אַרבייטער, דעם פּרנסה-געבער פון דער פאַמיליע, אויף אַזאַ אופן וויל מען דערגרייכען, אַז דער פעדינסט פון אַרבייט זאָל בעסער פאַרטיילט ווערען.

כדי צו בעגרענעצען דעם אַנטייל און צופלוס פון יוגענטליכע אַרבייטער אין פּראָדוציר-פּראָצעס, האָבען דעריבער אין פּוילען דאָס מיניסטעריום פאַר סאָציאַלע שוץ און די אָרגאַנען פון אַרבייטס-אינספּעקציע אָנגעהויבען צו פיהרען אין דער דאָזיגער ריכטונג אַ ציל-בעוואוסטע אַקציע: מען האָט איינגעשטעלט אַ ספּעציעלע רעגיסטראַציע פון יוגענטליכע אַרבייטער אין די פאַבריקען, מען האָט געמאַכט אַבליגאַטאָריש די פליכט פון מעדיצינישע אונטערזוכונגען און פון שיקען די יוגענטליכע אין פאַך-דערגענצונגס-שולען.

די דאָזיגע אַקציע פון די מלוכה-אָרגאַנען האָט במשך פון די לעצטע קריזיס-יאָהרען געגעבען אַ געוויסען באַדייט: זי איז צוזאַמענגעפאַלען מיט אַ דעצידירענדיגען עקאָנאָמישען פאַקטאָר, וועלכער האָט געווירקט, אַז עס זאָל זיך פאַקטיש פאַרקלענערן דער פּראָצענטועלער אַנטייל פון יוגענטליכע אַרבייטער, געשעהען איז דאָס אָבער נאָר אין דער גרויסער און מיטעלער אינדוסטריע, צוליב'ן כמעט-שאַר פען זיך פון קריזיס און צוליב דעם כסדר'דיגען וואוקס פון דער אָרמע אַרבייטסלאָזע, זענען די לוינען פון די אַרבייטער אַזוי שטאַרק געפאַלען, אַז עס האָט זיך אָנגעהויבען צו לוינען בעסער צו בעשעפטיגען דערוואַקסענע אידער יוגענטליכע אַרבייטער: ביי אַ פאַלענדיגער לוין-טענדענץ ווערט דער לוין-אונטערשייד צווישען דעם דערוואַקסענעם און יוגענטליכען אַרבייטער מיט אַן'עודף קאָמפּענסירט דורך דער גרעסערער פּראָדוקטיווקייט פון דער אַרבייט פון דערוואַקסענעם אַרבייטער. מען האָט דעריבער אין דער גרויסער און מיטעלער אינדוסטריע ווי אויך אין די גרעסערע האַנדווערקער-וואַרשטאַטען (וואו די הויפּט-פונקציע אין פּראָדוציר-פּראָצעס מוזען, צוליב'ן פעריבעם פון דער פּראָדוקציע, אויסגעפיהרט ווערען דורך קוואַליפיצירטע דערוואַקסענע אַרבייטער) אָנגעהויבען אין אַ סך פאַלען פאַרבייטען דעם יוגענטליכען מיט אַ דערוואַקסענעם אַרבייטער.

במשך פון די לעצטע קריזיס-יאָהרען האָט זיך בכן פאַרקלענערט דער פּראָצענטועלער אַנטייל פון יוגענטליכע אַרבייטער אין פּראָדוציר-פּראָצעס. דאָס איז אָבער נאָר חל פאַר דער מיטעלער און גרויסער אינדוסטריע. ווי אויך פאַר די גרעסערע האַנדווערקער-אונטערנעהמונגען, וועלכע ס'נעהמען אַרום די ציפערען פון הויפּט-סטאַטיסטישען אַמט.

אַנדערש איז אָבער די לאַגע אין די אַרבייט-וואַרשטאַטען פון דער קליין-אינדוסטריע, בעזונדערס פון האַנדווערק. דאָ איז דער פּראָצענטועלער אַנטייל פון יוגענטליכע אַרבייטער אַן אַן'ערך אַ גרעסערער. און וואָס מעהר דער קריזיס פאַרשאַרפט זיך, אַלץ גרעסער ווערט דער דאָזיגער פּראָצענט אַלץ מעהר ווערט דער דערוואַקסענער אַרבייטער אַרויסגעשטויסען דורך די ביליגערע אַרבייטס-הענט פון יוגענטליכע.

(פאָרזעצונג קומט)

וועלכע אונטערנעהמונגען פון 4 קאַטעגאָריע
קענען אויסקויפען האַלב-יעהריגע פּאַטענטען

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט בעפאָלמעכטיגט די פינאַנץ-קאַמערן צו דערלויבען די האַנדעלס-אונטערנעהמונגען, וועלכע זענען פאַרפליכטעט אויסצוקויפען 4 קאַט. פּאַטענט (אַ גאַנץ-יעהריגען) — אויסצוקויפען אַנשטאָט אַ גאַנציעהריגען נאָר אַ האַלב-יעהריגען פּאַטענט אויב דער אומזאַץ פאַר'ן יאָהר 1932 איז פאַסטגעשטעלט געוואָרען ביז 3.000 זל.

די אַלע וועלכע ווילען גענוסען פון דער הנחה מוזען אָפּגעבען אינדיווידועלע ביטעס.

אונטערנעהמונגען וועלכע זענען אַרויסגעפאַלען פון „ריטשאַלט"
דאַרפען צאָהלען „זאַליטשקעס"

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט געגעבען אַ אויפקלערונג צום § 14 פון דער פאַראָרדנונג וועגען ריטשאַלט: די אונטערנעהמונגען, וועלכע פאַלען אַרויס אין יאָהר 1934 צוליב פערשידענע סיבות פון ריטשאַלט, דאַרפען צאָהלען זאַליטשקעס ווי נייע אונטערנעהמונגען (אָקולניק פון 28/3 – 1934 ל. ד. מ. 7867/4/34.

די לאַגע אויפ'ן לאָדזער בוינוועל-מאַרק

אויפ'ן לאָדזער מאַרק פון באַוועל-גאַרן איז די לעצטע וואָך נישט פאָרגעקומען קיין שום ענדערונג. די נאָכפראַגע פון די קליענטען איז ווייטער אַ קליינע און דעריבער שטייגען כסדר די זאַפּאַסען פון גאַרן אויף די לאַגערס. אַ גרעסערע נאָכפראַגע בעמערקט זיך נאָר אויף טריקאָטאַזש-גאַרן, צוליב דעם, וואָס עס זיך שוין אָנגעהויבען די צוגרייטונג צום ווינטער-סעזאָן.

שטענדיגע האַנדווערקער-קאַרטאָטעקען
וועט איינגעפיהרט ווערען אין לאָדז

ווי מיר דערוויסען זיך האָט די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער לעצטענס אונטערגענומען געוויסע שריט איינצופיהרען אַ שטענדיגע קאַרטאָטעק פון די לאָדזער האַנדווערקער און פון די האַנדווערקער אין לאָדזער קרייז, צו דעם צוועק האָט זיך די לאָדזער קאַמער געווענדעט צו אַ רייהע אַנדערע האַנדווערקער-קאַמערן וועגען פאָרמולאַרען און אַנדערע זאַכען, וועלכע זענען נויטיג איינצופיהרען די קאַרטאָטעקע.

די קאַרטאָטעקע וועט האָבען אַ זעהר וויכטיגע בעדייטונג פאַר דער מלאכה, אין דער נאָהענטסטער צייט וועט די האַנדווערקער-קאַמער צונויפרופען אַ ספּעציעלע קאָנפערענץ, אויף וועלכער ס'וועלען אַרומגערעדט ווערען אויסשליסליך פראַגען פון האַנדווערקער-סטאַטיסטיק.

פראַגע וועגען אָפּצאָהלען
אין אינדוסטריע-אַמט און פאַר האַנדווערקער-קאַרטעס

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער פאַרבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערן איצט צוגעטרעטען אויסצופאָרשען און נאָרמירען די פראַגע פון כלערליי אָפּצאָהלען, וואָס ווערען גענומען ביים מעלדען אַ ווירטשאַפט אין אינדוסטריע-אַמט פון דער ערשטער אינסטאַנץ און ביים אַרויסגעבען האַנדווערקער-קאַרטען.

די פראַגע האָט פאַר די האַנדווערקער אַ גאַר גרויסע בעדייטונג, ווען מ'נעהמט אין בעטראַכט, אַז די אָפּצאָהלען זענען זעהר גרויסע און יעדעס מאָל ביי אונבעמיטעלטע האַנדווערקער דאַרף מען זיך ווענדען דעם ענין וועגען נאָך הנחות.

יודען געדענקט!
היטלערישע באַנדעס פּייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאַנד
אייער געוועהר קעגען זיי איז באָיקאָט אויף סחורות פון דייטשלאַנד!